

Evaluatie leerondersteuning 2022

Gemeente Rotterdam

Rianne Exalto, Michiel van der Grinten, Anne Wester,
Marijn Vleeskens en Anke Suijkerbuijk

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding.....	5
1.2	Onderzoeksvragen.....	5
1.3	Leeswijzer.....	6
2	Onderzoeksopzet.....	7
2.1	Kwantitatieve analyses.....	7
2.2	Deskresearch.....	8
2.3	Observatiebezoeken en groepsinterviews.....	8
3	Opzet en uitvoering.....	10
3.1	Hoe is de aanpak leerondersteuning opgezet? (onderzoeksvraag 1).....	10
3.2	Hoe wordt de aanpak leerondersteuning in de praktijk uitgevoerd? (onderzoeksvraag 2).....	13
4	Opbrengsten aanpak.....	16
4.1	Opbrengsten voor jongeren (onderzoeksvraag 3).....	16
4.2	Opbrengsten voor ouders (onderzoeksvraag 3).....	19
4.3	Opbrengsten voor vrijwilligers (onderzoeksvraag 3).....	19
5	Werkzame factoren en verbeterpunten.....	20
5.1	Succesfactoren (onderzoeksvraag 4).....	20
5.2	Knelpunten (onderzoeksvraag 4).....	23
5.3	Geleerde lessen (onderzoeksvraag 4).....	27
6	Conclusies en aanbevelingen.....	28
6.1	Beantwoording onderzoeksvragen en conclusie.....	28
6.2	Aanbevelingen.....	31
Bijlage 1	Praktijkbeschrijvingen.....	34
Bijlage 2	Gespreksleidraden.....	42
Bijlage 3	Script leerlingenvragenlijst.....	44
Bijlage 4	Aanvullende tabellen.....	47

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van de gemeente Rotterdam evalueert Oberon de aanpak leerondersteuning. Met de aanpak leerondersteuning zet Rotterdam met huiswerkbegeleiding in op het bevorderen van onderwijskansen voor kinderen van laagopgeleide ouders.

De initiatieven voor leerondersteuning zijn bedoeld voor leerlingen van basisscholen en het voortgezet onderwijs en worden verbonden aan ouderfactoren die van belang zijn voor het welbevinden van kinderen, zoals armoede, taal en opvoedingsondersteuning. De volgende organisaties worden vanaf 2018 op jaarbasis gesubsidieerd om de aanpak uit te voeren: Vereniging De Pupillen, Stichting Huiswerkklass Oude Westen, Stichting Rijnmond Multicultureel Centrum, Stichting ZuiderLokaal, Stichting Leerbuddy Foundation en Stichting Goud van Noord.

Bij het beoordelen van de subsidieplannen heeft de gemeente gekeken naar de kwaliteit van het georganiseerde aanbod. Daarbij worden een aantal criteria gehanteerd, gebaseerd op literatuuronderzoek:

- Er is een rustige werkplek voor jongeren;
- De leerondersteuning sluit aan bij de werkwijze op scholen en er wordt samengewerkt met scholen;
- Er is een begeleider aanwezig die beschikt over pedagogische vaardigheden;
- De leerondersteuning is goed georganiseerd, er is continuïteit (minimaal één schooljaar), er zijn vaste momenten en er zijn vaste begeleiders die een band hebben met de jongeren;
- De locatie voor leerondersteuning is goed bereikbaar;
- Het aanbod staat open voor Rotterdamse ingezetenen.

1.2 Onderzoeksvragen

Doel van de evaluatie is om de aanpak leerondersteuning van deze zes organisaties objectief te evalueren, na te gaan of in de praktijk aan de criteria wordt voldaan en of het beoogde doel gerealiseerd wordt. De uitkomsten van deze evaluatie moeten de gemeente Rotterdam houvast bieden voor een zorgvuldige afweging omtrent het toekomstperspectief voor de aanpak leerondersteuning in de komende periode.

In de evaluatie staan de volgende vier onderzoeksvragen centraal:

1. Hoe is de aanpak leerondersteuning opgezet?
2. Hoe wordt de aanpak leerondersteuning in de praktijk uitgevoerd?
3. Wat is voor kinderen, ouders en professionals¹ de merkbare opbrengst van de aanpak?
4. Wat zijn de successen, knelpunten en 'lessons learned' van de aanpak in de afgelopen periode?

¹ Omdat het de onderzoekers niet gelukt is voldoende respons onder leerkrachten op te halen is in overleg met de opdrachtgever besloten om het bevragen van deze groep professionals te laten vervallen. De onderzoekers hebben wel opbrengsten onder vrijwilligers opgehaald. Voor een verdere toelichting, zie Hoofdstuk 2: Onderzoeksopzet.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we de onderzoeksopzet, gevolgd door een beschrijving van de resultaten in hoofdstuk 3, 4 en 5. In hoofdstuk 3 'Opzet en uitvoering' beschrijven we de resultaten van de eerste twee onderzoeksvragen.

In het rapport wordt gesproken over 'jongeren'. Het gaat hierbij om kinderen in de leeftijdsgroep 4 tot 19 jaar.

Daarnaast hanteren we in de tekst de termen 'leerondersteuner(s)'. Hiermee doelen we op de leerondersteuningsorganisaties en niet op individuen. Wanneer we spreken over de rol van vrijwilligers of projectleiders, worden deze als zodanig aangeduid in de tekst.

2 Onderzoeksopzet

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden maken we gebruik van een mix van kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksmethodes, bestaande uit de volgende onderdelen:

- kwantitatieve analyse uit vragenlijstonderzoek;
- observatiebezoeken;
- deskresearch;
- (groeps)interviews met jongeren, ouders, projectleiders en vrijwilligers.

2.1 Kwantitatieve analyses

Om goed zicht te krijgen op de waargenomen opbrengsten van de leerondersteuning zetten de onderzoekers een vragenlijst uit onder jongeren (zie Bijlage 3). Deze vragenlijst is op enkele van de onderzochte locaties digitaal verspreid. Op de meeste locaties is gebruik gemaakt van afgedrukte vragenlijsten. Jongeren vulden de vragenlijst handmatig in en konden daarbij indien nodig ondersteuning krijgen van een onderzoeker en/of vrijwilliger. De vragenlijsten zijn voor iedere ondersteuningslocatie gepersonaliseerd. Voor de stellingen in de vragenlijst is gebruik gemaakt van een vijfpuntsschaal (1 = helemaal niet, 5 = helemaal wel).

De fysieke vragenlijsten zijn na afloop door het onderzoeksteam gedigitaliseerd en geanalyseerd in SPSS. Er zijn in totaal 84 vragenlijsten ingevuld door jongeren. Er zijn 64 vragenlijsten ingevuld door jongeren t/m 12 jaar en 15 vragenlijsten door jongeren van 13 t/m 19 jaar². Het aantal ingevulde vragenlijsten per organisatie is af te lezen in Tabel 2.1.

Tabel 2.1: Overzicht ingevulde vragenlijsten door jongeren per leerondersteuningsorganisatie

Vereniging de Pupillen (Het Leespaleis)	5
Stichting Goud van Noord	6
Stichting het Zuiderlokaal	54
Stichting Huiswerkklass Oude Westen	7
Stichting Rijnmond Multicultureel Centrum	12
Stichting Leerbuddy Foundation	0
Totaal	84

De respons op de jongerenvragenlijst verschilt per locatie (Tabel 2.1). Om hiervoor te corrigeren zijn de antwoorden van de jongeren gewogen zodat de resultaten per locatie even zwaar wegen. De weegfactor per jongere is 1 gedeeld door het aantal keren dat de vragenlijst voor deze locatie is ingevuld. De weegfactor voor Vereniging de Pupillen is bijvoorbeeld 0.2 (=1/5).

De onderzoekers zetten daarnaast ook een online vragenlijst uit onder leerkrachten van betrokken scholen. Echter leverde deze uitvraag bij de meeste locaties weinig tot geen respons op. Helaas kunnen

² Gemiddeld 11;47 jaar, sd = 2.247. Vijf jongeren hebben de vragenlijst ingevuld, maar hebben geen leeftijd opgegeven.

we deze gegevens dan ook niet voor het onderzoek gebruiken. De kwantitatieve analyse van de vragenlijst voor leerkrachten is daarmee, in overleg met de opdrachtgever, komen te vervallen.

2.2 Deskresearch

De deskresearch bestaat uit twee delen, namelijk een literatuurstudie en het opstellen van praktijkbeschrijvingen per organisatie. Voor de literatuurstudie is gekeken naar (internationaal) onderzoek over effectieve vormen van extra leertijd. Veel van deze onderzoeken zijn buiten Nederland uitgevoerd. Kanttekening bij de onderzoeken uit de literatuurstudie is dan ook dat sommige van de bevindingen niet volledig van toepassing kunnen zijn op Nederlandse kinderen en/of het Nederlandse onderwijssysteem.

Voor het opstellen van de praktijkbeschrijvingen analyseerden we de websites van de betrokken organisaties. Ook de subsidieaanvragen (aangeleverd door de gemeente) zijn meegenomen om tot een gedegen praktijkbeschrijving per organisatie te komen.

2.3 Observatiebezoeken en groepsinterviews

De onderzoekers zijn in juni 2022 bij vier van de zes organisaties op locatiebezoek geweest: Stichting Zuiderlokaal, Vereniging de Pupillen (Het Leespaleis), Stichting Huiswerkklass Oude Westen en Stichting Rijnmond Multicultureel Centrum. Doel van dit bezoek was om te observeren hoe de verschillende organisaties de leerondersteuning vormgeven. Omwille van de korte doorlooptijd van het onderzoek is gekozen om met Stichting Leerbuddy Foundation en Stichting Goud van Noord alleen digitale interviews af te nemen met de projectleiders. In overleg met de opdrachtgever hebben we besloten welke organisaties we wel of niet zouden bezoeken. Gezamenlijk hebben we een afweging gemaakt om een zo divers mogelijk beeld te krijgen van de organisaties qua grootte en werkwijze.

In juni 2022 namen de onderzoekers zowel groepsinterviews als (digitale) individuele interviews af met verschillende type betrokkenen. Gesproken is met jongeren, ouders, vrijwilligers en projectleiders. Tabel 2.2 geeft inzicht in het totaal aantal gesproken betrokkenen per organisatie.

Tabel 2.2: Totaal aantal gesproken betrokkenen per organisatie

Organisatie	Aantal gesproken ouders	Aantal gesproken vrijwilligers	Aantal gesproken jongeren	Aantal gesproken projectleiders
Vereniging De Pupillen	0	1	7	2
Stichting Huiswerkklass Oude Westen	4	2	6	3
Stichting Rijnmond Multicultureel Centrum	1	2	7	2
Stichting ZuiderLokaal	21	17	6	3
Stichting Leerbuddy Foundation	0	0	0	1
Stichting Goud van Noord	0	0	0	1
Totaal	26	22	26	12

In totaal spraken de onderzoekers dus met 26 jongeren, 26 ouders, 22 vrijwilligers en 12 projectleiders. Aanvullend hierop is een verkennend gesprek gevoerd met twee gemeenteambtenaren. Aan de hand van de gespreksleidraden (zie Bijlage 2) is met de verschillende respondenten onder andere gesproken over. De waargenomen opbrengsten van de leerondersteuning, succesfactoren en knelpunten en wensen en verbeterpunten voor de toekomst.

De onderzoekers wilden voor dit onderzoek ook graag in gesprek met leerkrachten van betrokken scholen. Het is de onderzoekers echter niet gelukt om een groepsinterview met leerkrachten in te plannen. Leerkrachten die we benaderden gaven aan geen tijd te hebben om in gesprek te gaan, mede door de drukte die het einde van een schooljaar voor hen met zich meebrengt. Veel leerondersteuners hebben daarnaast weinig tot geen contact met scholen, waardoor de omvang van het aantal beschikbare betrokken leerkrachten sterk tegenviel. In overleg met de opdrachtgever is daarom besloten om dit deel van het onderzoek te laten vervallen.

In de rapportage zal een overkoepelend beeld worden geschetst van alle zes leerondersteuners. Er zal binnen dit rapport niet op individueel organisatieniveau worden gerapporteerd. Om de lezer toch een beeld per organisatie te geven, is in Bijlage 1 een praktijkbeschrijving per organisatie opgenomen.

3 Opzet en uitvoering

3.1 Hoe is de aanpak leerondersteuning opgezet? (onderzoeksvraag 1)

In deze paragraaf gaan we in op de ontstaansgeschiedenis van de leerondersteuners, de rol van de projectleiders en vrijwilligers, en de opgestelde doelstellingen. Dit doen we aan de hand van deskresearch en de interviews met projectleiders.

Ontstaansgeschiedenis

De leerondersteuning is door alle zes organisaties primair in gang gezet vanuit de behoefte om kwetsbare jongeren en/of kinderen uit de wijk huiswerkbegeleiding of bijles te bieden. Vijf van de zes organisaties kozen daarbij voor een stichting als rechtsvorm, één groep richtte een vereniging op. De leerondersteuners uit dit onderzoek kozen voor deze rechtsvormen, omdat zij geen commercieel belang hebben in het aanbieden van hun diensten.

De directe aanleiding tot het organiseren van huiswerkondersteuning komt voor alle zes organisaties overeen. De initiatiefnemers van de organisaties zagen dat een grote groep kwetsbare Rotterdamse kinderen behoefte had aan huiswerkondersteuning aanvullend op het reguliere onderwijsprogramma. Ook wilden zij deze groep meer kansengelijkheid bieden binnen het onderwijs. Zo begon één van de organisaties initieel als commerciële huiswerkbegeleider. Echter, omdat de organisatie merkte dat een grote doelgroep kinderen omwille van de kosten geen gebruik kon maken van de leerondersteuning, richtten de organisatie een foundation op die gratis huiswerkhulp aanbiedt:

“We gaven eerst alleen bijles aan mensen die het konden betalen. De schoen wrong wel: echt zwakkeren konden onze dienst niet betalen. In het schooljaar 2015-2016 kregen we een mail van een meisje. Die zei dat ze dertig euro had gespaard en voor dat bedrag bijles nodig had in Nederlands, Engels en wiskunde. Toen besepte ik: moeten we niet alles om gaan gooien? [...] Kort daarna is de organisatie opgericht.”

(Projectleider)

Signalen vanuit ouders uit de wijk vormden vaak de concrete aanzet tot het organiseren van huiswerkhulp. Ouders spraken richting elkaar uit hun kinderen onvoldoende met huiswerk te kunnen ondersteunen (bijvoorbeeld omdat zij de Nederlandse taal niet machtig zijn), of kinderen thuis geen rustige plek te kunnen bieden om hun huiswerk te maken. Voor een aantal organisaties geldt dan ook dat ouders nauw betrokken zijn geweest bij de oprichting, of ouders zelf medeoprichter/projectleider zijn.

Wat opvalt is dat de oprichting van de organisaties in de helft van de gevallen nauw gerelateerd is aan het wegvallen van een lokaal wijkcentrum/buurthuis. Voor drie van de zes organisaties geldt namelijk dat de leerondersteuning en eventueel aanvullende wijkondersteunende activiteiten zijn opgezet om de voormalige functie van het buurthuis te vervangen.

Het jaar van oprichting van de organisaties loopt sterk uiteen. De oudste organisatie is ruim 45 jaar geleden opgericht, de jongste organisatie begon in 2020. De overige organisaties zijn opgericht tussen 2013 en 2016.

Subsidie gemeente

De gemeente Rotterdam subsidieert leerondersteuners sinds 2018, tijdelijk en op jaarlijkse basis vanuit de subsidieregeling Rotterdams Onderwijsbeleid 2021-2022.³ Dat betekent dat de organisaties elk jaar opnieuw subsidie moeten aanvragen voor het daaropvolgende kalenderjaar. Het subsidiekader is gebaseerd op de bredere ambitie om ieder Rotterdams kind gelijke kansen te bieden. Een deel van de zes ondersteuners uit dit onderzoek ontvangt sinds het begin van deze subsidieregeling gelden vanuit de gemeente, een ander deel van de organisaties is pas later met de subsidieregeling in aanraking gekomen. Om deze gemeentelijke subsidie te kunnen ontvangen, dienen organisaties jaarlijks een projectplan in. Hierin lichten zij toe waar zij de gelden voor willen inzetten. De subsidie wordt verleend voor de subsidiabele lasten (en de eventueel daarmee gerelateerde baten) van de subsidiabele activiteit(en). Dit houdt in dat de subsidie lager kan worden vastgesteld wanneer de gerealiseerde (subsidiabele) kosten lager zijn dan begroot. De meeste organisaties ontvangen aanvullend op financiering uit de gemeente ook subsidie vanuit andere fondsen en/of ontvangen donaties. Organisaties zetten deze gelden in voor de bekostiging van allerlei zaken. Denk hierbij aan de aanschaf van lesmateriaal, de bekostiging van activiteiten, de huur van ruimtes of het vergoeden van vrijwilligers.

Projectleiders

De gesproken projectleiders speelden in veel gevallen een substantiële rol bij de oprichting van hun organisatie. Zij vervullen hun functie meestal aanvullend op een betaalde (fulltime) baan. Hiernaast is één projectleider gepensioneerd en werkt als vrijwilliger voor zijn organisatie.

Uit de gesprekken met de projectleiders blijkt dat zij uiteenlopende verantwoordelijkheden hebben. Het precieze takenpakket verschilt per organisatie. Waar projectleiders bij de ene organisatie verantwoordelijk zijn voor het contact met de vrijwilligers en de fondsenwerving, vormen andere projectleiders hoofdzakelijk het aanspreekpunt richting de ouders. Een enkele projectleider springt ook zelf bij om huiswerkondersteuning te geven. Voor de meeste projectleiders geldt dat hun werkzaamheden een combinatie van taken is die ervoor moet zorgen dat de organisatie operationeel stabiel blijft. De meeste projectleiders doen het werk niet alleen, maar worden in hun functie ondersteund door één of meerdere (vrijwillige) coördinatoren.

Vrijwilligers

De leerondersteuners uit ons onderzoek zijn voor een groot deel afhankelijk van de inzet van vrijwilligers. Vrijwilligers worden voor allerlei taken ingezet: zij begeleiden de kinderen, helpen met het klaarzetten van ruimtes, organiseren activiteiten, of zijn verantwoordelijk voor het printen en nakijken van lesmateriaal. Bij sommige leerondersteuners zijn vrijwilligers zelf verantwoordelijk voor de invulling van het lesprogramma. Zij steken buiten begeleidingstijd dan ook (veel) eigen tijd in het voorbereiden van lessen. Andere vrijwilligers bereiden geen eigen lessen voor en volgen het lesprogramma dat door de organisatie is opgesteld, of werken enkel vraag gestuurd vanuit de jongeren.

De werving van nieuwe vrijwilligers verloopt op verschillende manieren. Sommige organisaties regelen nieuw personeel via vrienden, kennissen of buurtgenoten. Anderen zetten een vacature uit op een vrijwilligersvacaturebank (bijvoorbeeld NL-Cares). Een deel van de organisaties werkt samen met één of meerdere Rotterdamse lerarenopleidingen (po en vo). Rotterdamse leraren in opleiding kunnen bij de betreffende leerondersteuner (als onderdeel van een stagetraject) praktijkervaring opdoen.

³ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2021-51213.html>

De vereisten waaraan vrijwilligers dienen te voldoen verschillen per aanbieder. Sommige aanbieders nemen alleen vrijwilligers aan die beschikken over vakspecifieke kennis (bijvoorbeeld in rekenen, geschiedenis of Nederlands). Andere organisaties kiezen louter voor vrijwilligers die minimaal op HBO-niveau zijn opgeleid. Ook de mate waarin een vrijwilliger ervaring in het onderwijs en/of pedagogische ervaring heeft varieert per organisatie. Voor alle organisaties geldt dat vrijwilligers in ieder geval een VOG moeten kunnen laten zien alvorens te mogen beginnen.

Een aantal leerondersteuners kiest bewust voor de inzet van rolmodellen. Zij kiezen bijvoorbeeld voor hoger opgeleide vrijwilligers met bijvoorbeeld een Turkse, Marokkaanse of Antilliaanse achtergrond, idealiter met wortels in de wijk. Eén leerondersteuner zet bewust rolmodellen voor de groep die hun droomberoep hebben weten te bereiken. De vrijwilligers in deze organisatie zijn bijvoorbeeld een arts, advocaat, of een komediant. De gedachte hierachter is om jongeren aan de hand van een rolmodel te inspireren en motiveren.

Om geschiktheid van een sollicitant te toetsen, voeren bijna alle organisaties een intakegesprek en/of sollicitatiegesprek. Aanvullend hierop laten enkele leerondersteuners de vrijwilligers eerst een korte periode proefdraaien voordat zij 'echt' aan de slag mogen. Een enkele keer leidt deze proefperiode tot beëindiging van de samenwerking, bijvoorbeeld omdat de betreffende vrijwilliger onvoldoende affiniteit met de doelgroep laat zien.

Voor alle organisaties geldt dat het contact tussen projectleiders en vrijwilligers en vrijwilligers onderling zeer nauw is. Dit komt mede doordat de meeste organisaties kleinschalig zijn opgezet. Om onderlinge communicatie te stroomlijnen en om zicht te houden op elkaars werkzaamheden kiezen de meeste organisaties ervoor om vrijwilligers regelmatig in intervisievorm samen te laten komen. Tijdens dergelijke bijeenkomsten bespreken vrijwilligers (al dan niet in aanwezigheid van de projectleider) de taakverdeling en de agenda en is er ruimte om probleemjongeren te bespreken.

Vrijwilligers werken volledig pro deo, of ontvangen een vrijwilligersvergoeding ter compensatie voor hun verdiensten. De meesten werken één of meerdere dagen naast een (fulltime) betaalde baan of studie. Slechts enkele gesproken vrijwilligers zijn gepensioneerd of hebben geen betaalde baan.

Doelstellingen

De opgestelde doelen met betrekking tot leerondersteuning komen voor de zes organisaties zeer sterk overeen. Alle organisaties stellen een soortgelijk tweeledig doel op voor haar doelgroep:

- 1) Het bevorderen van kanselijkheid voor kwetsbare jongeren door het bieden van leerondersteuning op een veilige en rustige werkplek.
- 2) Het bevorderen van de sociaal-emotionele ontwikkeling. Ofwel: ervoor zorgen dat kinderen opgroeien tot 'goede burgers' die goed kunnen participeren in de maatschappij. Voorbeelden die door projectleiders in dit kader worden gegeven zijn: het aanleren van goede omgangsvormen, het opbouwen van een netwerk, en het creëren van bewustwording op allerlei maatschappelijke thema's (denk hierbij bijvoorbeeld aan de risico's van sociale media).

Aanvullend hierop hebben twee organisaties expliciet als doel om ook de ouderparticipatie te bevorderen.

3.2 Hoe wordt de aanpak leerondersteuning in de praktijk uitgevoerd? (onderzoeksvraag 2)

In deze paragraaf gaan we in op de uitvoering van de leerondersteuning. Hoe gaan leerondersteuners te werk? En hoe ziet een middag bij een leerondersteuner eruit? Dit beschrijven we op basis van de observaties tijdens de locatiebezoeken en de interviews met betrokkenen.

Huisvesting

Alle organisaties zijn centraal gelokaliseerd in de wijk(en) die zij bedienen. Het gaat daarbij in alle gevallen om wijken waar relatief veel kwetsbare kinderen wonen uit gezinnen met een lage sociaaleconomische status – denk aan Delfhaven, Feyenoord of Charlois. De leerondersteuners zijn veelal gevestigd in wijkcentra, voormalige buurthuizen of (leegstaande) (school)gebouwen. Twee van de zes organisaties maken buiten schooltijden om gebruik van voorzieningen op een school. Eén organisatie biedt hoofdzakelijk digitale individuele huiswerkbegeleiding, een andere organisatie biedt digitale huiswerkhulp aanvullend op het aanbod op locatie. Voor vrijwel alle organisaties geldt dat zij sinds hun oprichting gegroeid zijn in het aantal kinderen dat ze bedienen. Sommigen hebben om die reden moeten uitwijken naar een alternatieve locatie.

Omvang

Één van de organisaties groeide in enkele jaren uit van 120 naar 500 jongeren. Zij zijn daarmee veruit de grootste leerondersteuningsorganisatie binnen dit onderzoek. De kleinste organisatie bedient jaarlijks ongeveer 25 jongeren. De overige vier organisaties bieden op jaarbasis leerondersteuning aan 60 tot 200 jongeren.

Tijdstippen

Jongeren volgen leerondersteuning buiten schooltijd om op doordeweekse dagen. Eén organisatie ontvangt kinderen ook op zondagen. Voor de andere organisaties geldt dat huiswerkondersteuning veelal plaatsvindt direct na schooltijd tot in de vroege avonduren. Jongeren druppelen op de afgesproken tijd binnen, maken een praatje met elkaar, en gaan dan aan de slag. Voor de online leerondersteuning gelden flexibele werktijden.

Frequentie

Uit de gesprekken met jongeren en vrijwilligers blijkt dat de hoeveelheid dagen dat kinderen leerondersteuning krijgen, sterk uiteenloopt. Waar sommige kinderen iedere doordeweekse dag langskomen, bezoeken anderen de locatie slechts sporadisch (bijvoorbeeld alleen indien zij vinden dat ze huiswerkhulp nodig hebben). De twee organisaties die (ook) online leerondersteuning bieden zijn in het inplannen van leerondersteuning flexibeler. Begeleiders en jongeren plannen in dat geval een bijlesmoment in wanneer het voor beiden partijen het beste uitkomt.

Organisaties verschillen in de mate waarin zij consequenties verbinden aan het niet op komen dagen. Bij sommige begeleiders leidt afwezigheid van een jongere vrijwel direct tot een gesprek met de ouders, bij andere organisaties volgen er geen directe consequenties bij eenmalige afwezigheid. Alle organisaties gaan in gesprek met de ouders wanneer absentie van een jongere structureel is.

Begeleiding

Organisaties streven ernaar om zoveel mogelijk één-op-één begeleiding te bieden. Echter is dit omwille van het aantal beschikbare vrijwilligers en de omvang van het aantal jongeren meestal niet mogelijk. De

meeste organisaties bieden daarom een combinatie aan van één-op-één begeleiding en begeleiding in kleine groepjes. De indeling van de groepen verschilt sterk per begeleider. Sommige organisaties delen jongeren in op leerjaar, anderen houden een lossere indeling aan en laten jongeren van verschillende leerjaren gecombineerd met elkaar werken (denk hierbij aan combinaties van de groepen vier en vijf, of vmbo-k en -tl). Voor alle leerondersteuners geldt dat zij voor de indeling van de groepen volledig afhankelijk zijn van het aanbod aan jongeren. Indien sprake is van slechts één vwo'er, kan het voorkomen dat deze jongere bij een groep havisten wordt ingedeeld.

Uit de gesprekken met de projectleiders en de vrijwilligers blijkt dat organisaties idealiter zoveel mogelijk vaste gezichten voor iedere jongere wil bieden. Door het beperkte aanbod in aantallen vrijwilligers is dit meestal onmogelijk. Veel vrijwilligers werken daarnaast maar één dag per week voor hun leerondersteuner. De meeste jongeren worden iedere week dus door meerdere vrijwilligers begeleid.

Kosten

De meeste organisaties bieden de huiswerkhulp volledig kosteloos aan. Twee organisaties vragen om een jaarlijkse bijdrage van, respectievelijk, 30 en 60 euro. Om deel te nemen aan aanvullende activiteiten buiten de leerondersteuning om (denk aan een kinderdisco of een uitje naar een museum) betalen ouders vaak een klein aanvullend bedrag.

Oudercontact

Vrijwel alle leerondersteuners onderhouden goed contact met de ouders. Slechts één leerondersteuner is ontevreden over het oudercontact. Dit komt hoofdzakelijk doordat deze leerondersteuner online leerondersteuning biedt en er geen vaste contactmomenten zijn met ouders tijdens het ophalen en brengen van de kinderen. De projectleider van deze organisatie ziet het versterken van de ouderbetrokkenheid dan ook als een belangrijk leerpunt.

De leerondersteuners die wel intensief contact onderhouden met ouders, geven hier op verschillende manieren handen en voeten aan. Zo voeren de meeste leerondersteuners een intakegesprek met de ouders. Tijdens dit gesprek is ruimte om kennis te maken en praat men over de te behalen doelen voor een kind. Sommige organisaties maken tijdens een dergelijk gesprek afspraken over de omgangsvormen/gedragscodes die op locatie van toepassing zijn. Eén van de gesproken leerondersteuners geeft expliciet aan het belangrijk te vinden dat ouders van een gedragscode op de hoogte zijn zodat zij deze afspraken ook thuis kunnen toepassen. Sommige leerondersteuners maken tijdens een intakegesprek afspraken met ouders over het delen van schoolrapporten, Cito-uitslagen en andere informatie over de voortgang van het kind op zijn of haar school. Door toegang te krijgen tot deze informatie kunnen leerondersteuners immers zo goed mogelijk maatwerk bieden aan iedere jongere.

Aanvullend op het intakegesprek voeren sommige leerondersteuners periodieke gesprekken met ouders. Leerondersteuners gebruiken deze gelegenheid onder andere om de voortgang van de jongere en, indien nodig, het waargenomen gedrag door te nemen. In sommige gevallen gebruiken leerondersteuners dit moment om met ouders te bespreken wat zij thuis kunnen doen om de leerprestaties van een jongere nog verder te verbeteren.

Contact met scholen

Jongeren van leerondersteuners zijn afkomstig van een groot aantal scholen. Vijf van de zes leerondersteuners hebben met de overgrote meerderheid van de scholen waar hun jongeren vandaan komen geen enkel contact. Deze vijf leerondersteuners hebben met slechts één of twee scholen in de directe omgeving structureel contact, veelal alleen met de directeur. Eén leerondersteuner heeft helemaal geen contact met scholen.

De leerondersteuners die wel contact hebben met scholen, bespreken met hen de voortgang van leerlingen, Cito-scores, stemmen waar mogelijk de lesprogramma's op elkaar af en bespreken waar in de leerondersteuning het beste op kan worden ingezet. Ook zorggerelateerde vraagstukken worden op dergelijke overlegmomenten besproken. Voor de meeste leerlingen geldt echter dat leerondersteuningsorganisaties deze zaken niet bespreken met scholen.

Maatschappelijke functie

Voor bijna alle organisaties geldt dat de leerondersteuning onderdeel is van een breder aanbod aan maatschappelijke ondersteuning. Deze organisaties bieden naast leerondersteuning ook andere activiteiten aan. Denk hierbij aan workshops over gezonde voeding of een cursus in het veilig gebruiken van sociale media. Eén van de leerondersteuners verzorgt gastlessen met experts of rolmodellen.

Ook voor ouders bieden de meeste leerondersteuners activiteiten aan. Denk hierbij aan inloopmiddagen met informatiesessies over schuldhulpverlening en opvoedproblemen. Dit doen leerondersteuners veelal in samenwerking met partners en gemeente. De organisaties verwijzen ouders en jongeren door naar oplossingsgericht aanbod in de wijk indien behoefte is aan intensievere begeleiding. Indien zij ernstige (gedrags-)problemen bij een kind signaleren, nemen zij contact op met hulpinstanties of een wijkagent.

Overige activiteiten

Naast huiswerkhulp bieden de meeste organisaties ook aanvullende ontspannende activiteiten voor kinderen. Denk hierbij aan knutselmiddagen, kookworkshops, of spelletjesdagen. Eén van de leerondersteuners kiest er bewust voor om het leren af te wisselen met activiteiten in de gymzaal. Kinderen krijgen op deze locatie dus de ruimte om stoom af te blazen in de gymzaal ter afwisseling op het geconcentreerde werken in de klas.

4 Opbrengsten aanpak

In dit hoofdstuk beantwoorden we de onderzoeksvragen met betrekking tot de opbrengsten voor jongeren, ouders en professionals. We maken hierbij gebruik van de gespreksverslagen. Ook kijken we naar de resultaten van de kwantitatieve analyse.

4.1 Opbrengsten voor jongeren (onderzoeksvraag 3)

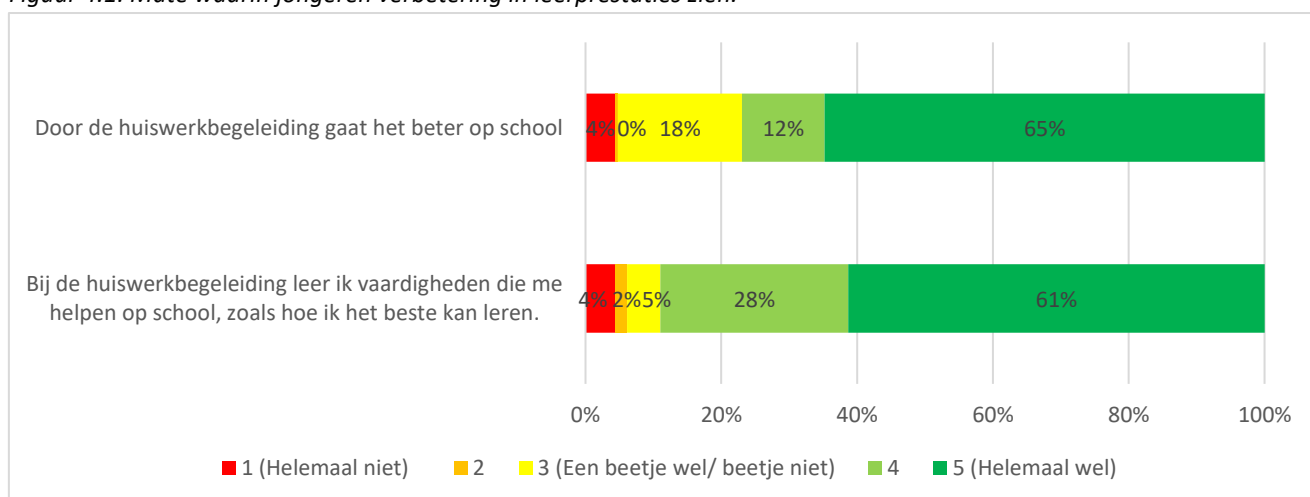
In deze paragraaf gaan we verder in op de waargenomen opbrengsten door jongeren als gevolg van de leerondersteuning. Dit doen we op basis van de gesprekken met alle type betrokkenen. Aanvullend hierop kijken we naar de resultaten van het vragenlijstonderzoek onder jongeren.

Verbetering leerprestaties

Het overgrote merendeel van de betrokkenen – zowel ouders, vrijwilligers, projectleiders als jongeren zelf – geven tijdens de gesprekken aan dat leerprestaties zichtbaar vooruitgaan als gevolg van deelname aan de leerondersteuning. Zij zien dat vaardigheden verbeteren op het gebied van lezen, schrijven en rekenen. Betrokkenen zien bijna allemaal een verbetering in cijfers in de vakken waar jongeren extra ondersteuning in krijgen. Vrijwilligers en projectleiders geven daarnaast aan jongeren zichtbaar stappen te zien zetten in het ‘leren leren’. Voorbeelden hiervan zijn het zelf leren plannen en het stellen van realistische doelen.

Het merendeel van de jongeren die de vragenlijst heeft ingevuld is tevreden over de leerondersteuning. Ruim de helft van de jongeren geeft aan dat het door de huiswerkbegeleiding beter gaat op school en dat ze bij de huiswerkbegeleiding vaardigheden leren die hen helpen op school (resp. 65% en 61% helemaal mee eens; Figuur 4.1).

Figuur 4.1: Mate waarin jongeren verbetering in leerprestaties zien.⁴

⁴ Voor een aantal figuren in deze rapportage geldt dat de figuur een waarde in kleur visualiseert wanneer het bijbehorende percentage op 0% uitkomt. Dit komt door een afrondingsverschil als gevolg van de weging. Ter illustratie: één leerling geeft aan het een beetje eens te zijn met de stelling “Door de huiswerkbegeleiding gaat het beter op school”. Deze leerling wordt (in oranje) gevisualiseerd in de figuur. Door de weging komt het bijbehorende percentage afgerond uit op 0%.

Kanttekening voor zowel de resultaten uit de interviews als het vragenlijstonderzoek is dat het gaat om een *waargenomen* verbetering in leerprestaties. De absolute ontwikkeling in leerprestaties als gevolg van de leerondersteuning wordt binnen dit onderzoek niet gemeten.

Niveaubehoud en opklimmen naar een hoger niveau

Een aantal jongeren noemt dat zij dankzij de leerondersteuning op hetzelfde leerniveau hebben kunnen blijven. Zo vertelt één jongere zonder huiswerkhulp niet op het vwo te hebben kunnen blijven, omdat hij anders te ver zou zijn achtergebleven in de exacte vakken. Vooral de uitleg door één van de vrijwilligers over chemisch rekenen heeft deze jongere goed geholpen.

Enkele vrijwilligers zien daarnaast dat jongeren naar een hoger niveau opklimmen met dank aan de leerondersteuning. Ook één van de gesproken jongeren vertelt de onderzoekers dat zij, met dank aan de leerondersteuning, van een vmbo-kader naar een mavo-advies is gegaan, ondanks zwakke vaardigheden op het gebied van rekenen en taal. Of jongeren het behalen van een hoger schooladvies volledig te danken hebben aan de leerondersteuning, of dat ook andere factoren bijdragen aan deze ontwikkeling, kan dit onderzoek niet uitsluiten. Het onderzoek kan eveneens geen inzicht geven in de hoeveelheid jongeren die dankzij de leerondersteuning op een hoger onderwijsniveau terecht komt.

Sociaal-emotionele ontwikkeling

Wat opvalt is dat ouders, vrijwilligers en projectleiders naast een waargenomen verbetering in leerprestaties ook vooruitgang zien in de sociaal-emotionele ontwikkeling van jongeren. Enkele van de gesproken vrijwilligers benoemen zelfs dat jongeren bij leerondersteuners meer sociaal-emotionele vaardigheden opdoen dan vakinhoudelijke kennis:

“Huiswerkbegeleiding gaat voor 60% om het bijspijkeren van sociale vaardigheden en het opbouwen van onderlinge contacten. 40% gaat over het opdoen van vakinhoudelijke kennis.” (Vrijwilliger)

Betrokkenen noemen in de gesprekken bijvoorbeeld dat jongeren meer zelfvertrouwen uitstralen als gevolg van deelname aan de leerondersteuning. Begeleiders zien bijvoorbeeld dat jongeren een toegenomen gevoel van vertrouwen in eigen kunnen ontwikkelen. Huiswerkhulp zorgt er immers voor dat jongeren een inhaalslag kunnen maken in de vakken die zij normaal als hun ‘zwakke plek’ beschouwen. Door extra ondersteuning lopen zij (gevoelsmatig) niet langer achter op de rest van hun klas. Volgens één van de gesproken ouders houdt het toegenomen gevoel van zelfvertrouwen vooral verband met de aandacht en het geduld van de vrijwilligers:

“Mijn zoon is vroeger gepest. Door de aandacht en het geduld bij de huiswerkklas heeft hij meer zelfvertrouwen gekregen. Nu heeft hij niet meer het gevoel dat hij dom is.” (Ouder)

Eén projectleider ziet ook dat het zelfvertrouwen onder jongeren zichtbaar toeneemt, maar schrijft deze groei niet volledig toe aan enkel de huiswerkbegeleiding. Volgens deze projectleider doen de meeste kinderen naast de huiswerkbegeleiding bij haar organisatie ook mee aan wijkondersteunende projecten. Volgens de projectleider maakt het totale aanbod aan huiswerkbegeleiding in combinatie met deelname aan deze projecten het grote verschil. Jongeren zelf noemen overigens niet expliciet dat ze meer zelfvertrouwen hebben als gevolg van deelname aan de leerondersteuning.

Wel geven een aantal middelbare scholieren in de interviews aan dat ze door de leerondersteuning gemotiveerder zijn om zich voor school in te zetten. Vooral een passend leerklimaat is daarin voor hen belangrijk. Denk hierbij aan een veilige, rustige werkomgeving (in tegenstelling tot wat jongeren thuis

vaak hebben), het omringd worden door andere hardwerkende jongeren, en de beschikbaarheid van passende begeleiding. De huiswerklocatie is een plek waar jongeren gefocust kunnen werken en aan het werk worden gehouden, aldus één van de gesproken jongeren:

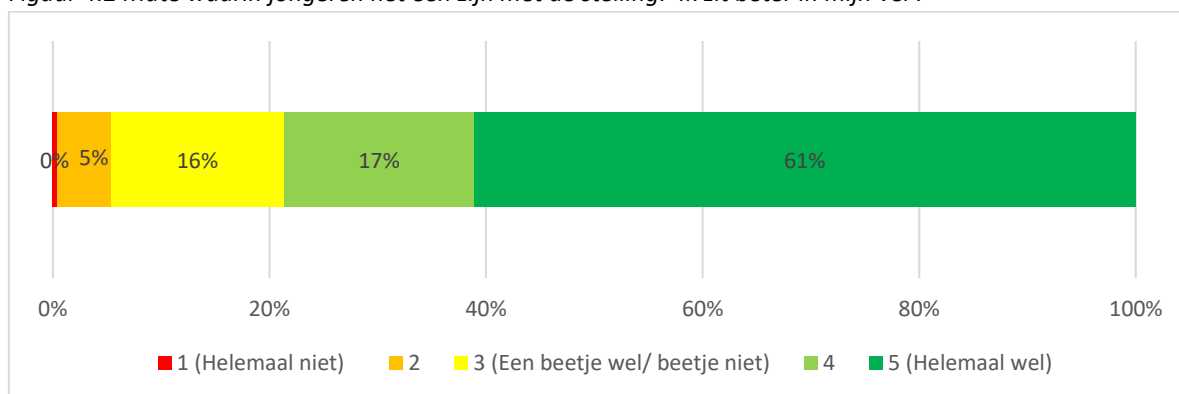
“Ik kan hier rustig en geconcentreerd werken. Thuis plof ik op de bank of pak ik mijn telefoon erbij omdat ik geen zin heb om mijn huiswerk te maken. Hier word ik echt gemotiveerd om aan de slag te gaan.”

(Jongere)

Ook één van de vrijwilligers geeft in de gesprekken aan dat de jongeren zichtbaar gemotiveerder zijn om aan de slag te gaan met hun schoolwerk. Echter geldt dit volgens deze vrijwilliger niet voor alle jongeren. Sommigen hebben volgens haar nu eenmaal nooit motivatie om aan school te werken – ook niet bij een leerondersteuner.

Tot slot zijn jongeren in het vragenlijstonderzoek gevraagd of zij zich beter in hun vel voelen door deelname aan de leerondersteuning. Ook hier zien we positieve resultaten. 78% van de jongeren is het hier (helemaal) mee eens. (zie Figuur 4.2).

Figuur 4.2 Mate waarin jongeren het een zijn met de stelling: ‘Ik zit beter in mijn vel’.

Sociaal-maatschappelijke kennis

Vrijwilligers noemen dat jongeren door de leerondersteuning kennis opdoen over sociaal-maatschappelijke thema's. Jongeren komen immers in aanraking met zowel kinderen, ouders als vrijwilligers met verschillende culturele achtergronden. Sommige vrijwilligers maken daarnaast expliciet ruimte tijdens hun lessen voor het bespreken van sociaal-maatschappelijke thema's. Tijdens één van de locatiebezoeken zien we bijvoorbeeld dat één van de vrijwilligers de kinderen na afloop van een les uitgebreid vertelt over haar Surinaamse afkomst. Ook vertellen twee vrijwilligers dat zij tijdens de lessen ruimte maken voor het bespreken van 'Nederlandse' normen en waarden. Eén van deze vrijwilligers vindt het bijvoorbeeld belangrijk om met jongeren in gesprek te gaan over gendergelijkheid en vrouwenemancipatie. Een andere vrijwilliger geeft in het interview aan met kinderen in gesprek te gaan over homoseksualiteit. Eén van deze vrijwilligers onderbouwt haar keuze om expliciet ruimte te maken voor het bespreken van maatschappelijke thema's, omdat jongeren volgens haar vaak weinig tot nooit buiten hun eigen directe bubbel treden:

“Kinderen blijven vrijwel hun hele jeugd veelal in dezelfde wijk. Ze sporten daar, gaan daar naar school, etcetera. Ze komen dan weinig buiten die bubbel.” (Vrijwilliger)

Van de straat houden

Twee ouders benoemen dat de leerondersteuning voorkomt dat jongeren op straat rondhangen en daarbij mogelijk in aanraking komen met ‘foute figuren’. Eén van de moeders noemt dat op straat in haar wijk veel drugs wordt gedeald. Ze geeft aan bang te zijn dat haar zoon met probleemjeugd in aanraking komt zodra hij te veel op straat rondhangt. De huiswerkbegeleiding is volgens deze moeder een goede manier om hem ‘ bezig’ te houden.

4.2 Opbrengsten voor ouders (onderzoeksvraag 3)

De onderzoekers vroegen de ouders, vrijwilligers, projectleiders in de interviews naar de opbrengst van de leerondersteuning voor ouders en verzorgers. Uit de gesprekken blijkt dat deze opbrengst tweeledig is. Enerzijds heeft de leerondersteuning voor ouders een ontzorgende functie. Leerondersteuners bieden immers de hulp die ouders hun kinderen vaak zelf niet kunnen bieden. Bijvoorbeeld omdat ze zelf de Nederlandse taal niet goed machtig zijn, of onvoldoende boven de lesstof staan om hun kind daar adequaat in te kunnen onderwijzen. Veel ouders zien de huiswerkbegeleiding daarnaast als een vorm van buitenschoolse opvang. Leerondersteuners dragen voor een paar uur de verantwoordelijkheid over hun kinderen. Ouders kunnen hun tijd op dat moment besteden aan werk of de rest van het gezin.

Leerondersteuners hebben voor ouders ook vaak een sociale functie. Zoals genoemd organiseren sommige leerondersteuners naast huiswerkbegeleiding immers ook activiteiten en/of ondersteunende scholing. Ouders uit de buurt kunnen bij de leerondersteuner met zowel professionals, als met elkaar in gesprek over opvoedproblemen, of winnen bij elkaar advies in over allerlei problematiek. Bij wat meer laagdrempelige activiteiten (denk hierbij aan spelletjesdagen of barbecues) treffen ouders elkaar op informele wijze. Deze activiteiten versterken het onderlinge netwerk en de sociale cohesie in de wijk.

4.3 Opbrengsten voor vrijwilligers (onderzoeksvraag 3)

Ook vrijwilligers zijn gevraagd wat de leerondersteuning hen oplevert. De opbrengst voor deze betrokkenen is helder: het geeft voldoening om kinderen te helpen. Vrijwilligers zien het geven van leerondersteuning als een manier om een bijdrage te leveren aan de maatschappij. Het lesgeven geeft veel van de gesproken vrijwilligers positieve energie. Eén van de gesproken vrijwilligers krijgt zelfs een ‘kick’ wanneer hij merkt dat de leerondersteuning zijn vruchten afwerpt. Bijvoorbeeld wanneer een jongere na zichtbaar hard werken met een goed cijfer thuiskomt, of na lang oefenen een betere leerhouding laat zien.

Eén van de gesproken vrijwilligers ziet als persoonlijke opbrengst vooral het ontwikkelen van een andere kijk op de maatschappij:

“Wat het vrijwilligerswerk me oplevert? Een veel bredere maatschappelijke blik. En de bevestiging van mijn bevoorrechte situatie. Ik word daarnaast blij van dingen geven. Soms is het frustrerend omdat je niet iedereen kan helpen. Maar het geeft vooral voldoening.” (Vrijwilliger)

Voor dit onderzoek trachtten we ook de visie van leerkrachten mee te nemen. We waren immers benieuwd naar de door hun waargenomen opbrengsten van de leerondersteuning. Helaas is het ons niet gelukt om voldoende respons op te vangen onder leerkrachten, noch om met leerkrachten een groepsinterview in te plannen. Het is daarom onbekend wat de leeropbrengst volgens deze groep is.

5 Werkzame factoren en verbeterpunten

In dit hoofdstuk kijken we naar de succesfactoren, knelpunten en geleerde lessen. Dit schrijven wij op basis van de interviews met betrokkenen, de verslagen van de observatiebezoeken en de resultaten van het vragenlijstonderzoek. Daarnaast presenteren we in dit hoofdstuk de uitkomsten van de literatuurstudie.

5.1 Succesfactoren (onderzoeksvraag 4)

In deze paragraaf kijken we naar de succesfactoren van de leerondersteuners. We maken hierbij gebruik van de verslagen van de gesprekken met jongeren, ouders, vrijwilligers en projectleiders. Ook kijken we naar de resultaten van de kwantitatieve analyse.

Rust, reinheid en regelmaat

Uit de observatiebezoeken en de gesprekken met vrijwilligers, jongeren en projectleiders maken we op dat een rustige, georganiseerde werkplek een belangrijke voorwaarde is voor jongeren om effectief aan de slag te kunnen. Om een georganiseerde werkplek te creëren, leggen sommige leerondersteuners het lesmateriaal daarom voorafgaand aan de les voor iedere jongere klaar op de tafels. De jongeren hoeven in dat geval zelf niks aan papierwerk mee te nemen en kunnen direct met de juiste lesstof aan de slag. Bij de meeste leerondersteuners nemen jongeren echter zelf hun schoolwerk mee naar locatie.

Tijdens alle locatiebezoeken zien we dat jongeren vooral in groepjes aan grote tafels werken en iedere jongere aan deze tafel een eigen werkplek heeft. Jongeren die één-op-één ondersteuning nodig hebben worden apart genomen van de groep. Bij de locatiebezoeken zien we daarnaast dat jongeren veelal op leerniveau of klassenniveau verdeeld worden over de beschikbare ruimtes. Jongeren kunnen meestal rustig en geconcentreerd werken in deze groepen, op voorwaarde dat de vrijwilliger de groep voldoende stilhoudt. Sommige jongeren geven aan de werkomgeving te onrustig te vinden (zie paragraaf 5.2).

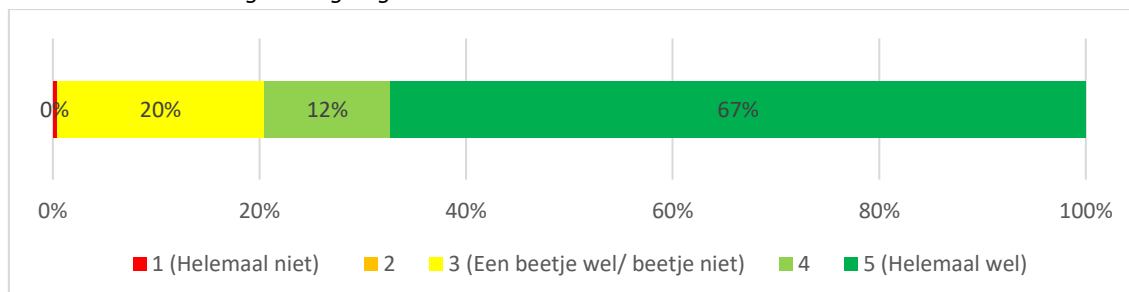
Bijna alle leerondersteuners werken op vaste dagen in de week volgens een vast dagrooster. Dit is een vorm van regelmaat die voor jongeren erg prettig is: ze weten immers precies wanneer en hoe laat ze op locatie verwacht worden, hoe laat de pauze begint, en wanneer ze weer naar huis mogen. Voor organisaties die online leerondersteuning verzorgen (op flexibele werktijden) geldt deze vaste roosterindeling niet.

Continuïteit zien we ook terug in het streven van leerondersteuners om zoveel mogelijk vaste gezichten per groep te bieden. Op die manier raken jongeren snel gewend aan de vrijwilligers, en voelen ze zich snel op hun gemak bij hun 'eigen' juf/meester of docent. Dit zien we ook terug tijdens de locatiebezoeken. De behoefte aan regelmaat in vrijwilligers horen we overigens ook terug in de gesprekken met de jongeren. Zo geeft één jongere aan dat de vrijwilliger op zijn groep van de ene op de andere dag niet meer op kwam dagen. De gesproken jongere en zijn groepsgenootjes vonden dat *“erg jammer”*.

Uit zowel de observatiebezoeken als de gesprekken met jongeren maken we op dat jongeren zich vaak erg thuis voelen bij de leerondersteuner. Sommige jongeren komen immers al jaren (soms meerdere dagen per week) bij de leerondersteuner over de vloer. De huiswerkondersteuningslocatie voelt voor sommige jongeren dan ook als een *“tweede thuis”*. Zo noemt één van de gesproken jongeren:

"Ik kom hier al sinds ik klein ben. En dan speelde ik ook bingo dat was super leuk. En wat ik echt heel fijn vind is dat het voelt als thuis. Dus als ik binnen kom dan denk "ah, ik ben thuis"."(Jongere)

Figuur 5.1 Mate waarin jongeren het eens zijn met de stelling: 'Ik vind het leuk om naar de huiswerkbegeleiding te gaan'.

Uit ons vragenlijstonderzoek (Figuur 5.1) blijkt dat de meeste kinderen het ook leuk vinden om naar de huiswerkbegeleiding te gaan (67%). Echter geeft ongeveer één op de vijf jongeren aan dat ze het slechts een beetje wel en een beetje niet eens zijn met de stelling dat ze het leuk vinden om naar de huiswerkbegeleiding te gaan. Ten slotte is er één jongere die aangeeft het helemaal niet eens te zijn met deze stelling. Deze leerling geeft in de open antwoorden aan het niet fijn te vinden om helemaal alleen te zitten.

Ouderbetrokkenheid

Ouderbetrokkenheid is een belangrijke voorwaarde voor leerondersteuners om hun werk goed te doen. Ouders zijn immers een belangrijke bron van informatie over een kind. Door regelmatig met ouders en/of verzorgers in gesprek te gaan over de vorderingen van een jongere, blijven beide partijen goed van elkaar op de hoogte. Overlegmomenten worden door leerondersteuners gebruikt om afspraken met ouders te maken. Sommige leerondersteuners zien bijvoorbeeld dat een gedragsregel of een omgangsvorm (denk hierbij bijvoorbeeld aan uitgestelde aandacht) op locatie voor een kind thuis niet geldt. Dergelijke inconsequentie in regelgeving veroorzaakt bij sommige kinderen gedragsproblemen. Wanneer ouders en leerondersteuners hierover in gesprek gaan, kunnen zij daar waar nodig de regels thuis en op locatie op elkaar afstemmen. Dit is bevorderlijk voor de leer- en ontwikkelingslijnen van een kind: wanneer regels die op de ondersteuningslocatie gelden ook thuis consequent worden gehanteerd, raken jongeren eerder aan deze regels gewend.

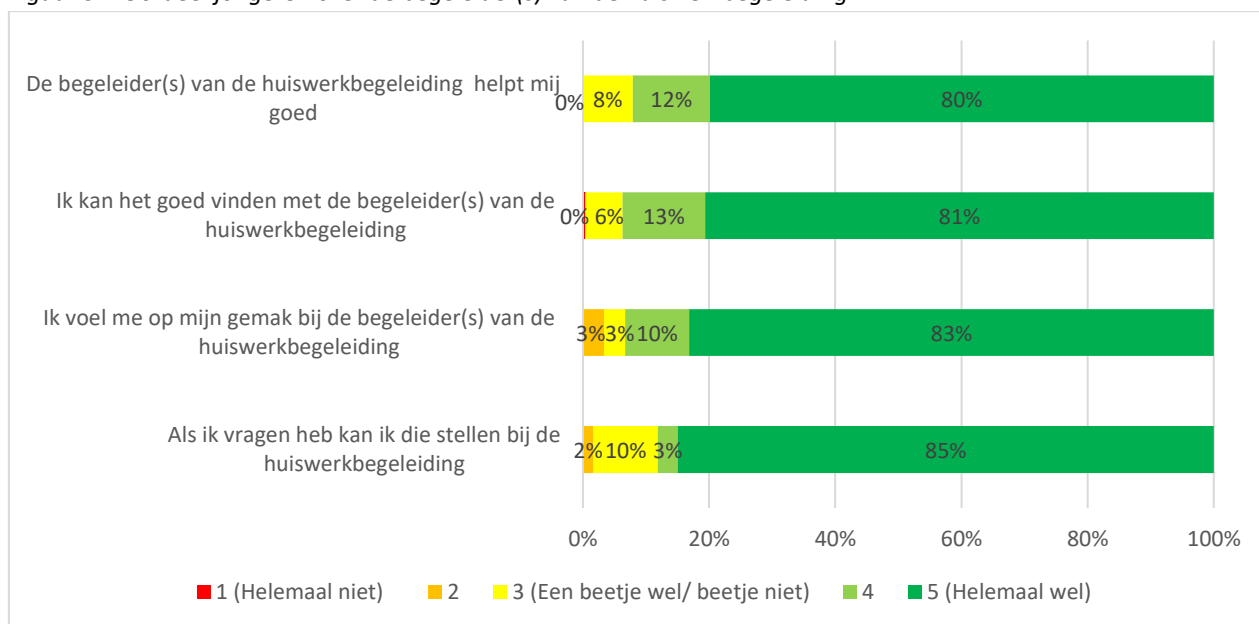
Voor alle leerondersteuners geldt dat zij (naast deze vaste gespreksmomenten) altijd beschikbaar zijn voor het beantwoorden van vragen indien ouders daar behoefte aan hebben. In de meeste gevallen verloopt dit oudercontact heel laagdrempelig, bijvoorbeeld via Whatsapp(groepen) of bij het brengen en halen. Ouders kunnen, indien gewenst, vaak zelfs direct contact opnemen met een begeleider. Bijvoorbeeld door voorafgaand aan een leerondersteuningsdag door te geven wat zijn of haar kind die dag aan ondersteuning nodig heeft. Tijdens de locatiebezoeken zien we ook dat ouders tijdens het afzetten van hun kind doorgeven wat voor extra ondersteuning die dag nodig is. Andere ouders gebruiken dit moment om vragen te stellen aan de vrijwilligers of de projectleider.

Laagdrempeligheid

Zowel uit de gesprekken met betrokkenen als de observaties tijdens de locatiebezoeken blijkt dat laagdrempeligheid een belangrijke succesfactor is. Laagdrempeligheid uit zich bijvoorbeeld in het contact met de vrijwilligers en projectleiders. Jongeren voelen zich zichtbaar op hun gemak bij de begeleiding. Ze zijn niet bang om een begeleider om hulp te vragen wanneer dat nodig is. Dit beeld

wordt bevestigd door de vragenlijst onder jongeren. In de vragenlijst geven de meeste kinderen aan dat ze het goed kunnen vinden met de begeleider(s) van de huiswerkbegeleiding en dat ze zich bij hen op hun gemak voelen (Figuur 5.2). Vrijwel alle jongeren geven daarnaast aan dat de begeleiders hen goed helpt bij de huiswerkbegeleiding en dat als ze vragen hebben, ze deze kunnen stellen bij (resp. 80% en 85% helemaal mee eens).

Figuur 5.2 Oordeel jongeren over de begeleider(s) van de huiswerkbegeleiding.

Uit de gesprekken blijkt dat sommige begeleiders ook buiten de leerondersteuning telefonisch contact onderhouden met jongeren. Jongeren Whatsappen bijvoorbeeld naar een begeleider wanneer ze een goed cijfer hebben gehaald, of sturen een berichtje naar een vrijwilliger over een opdracht waar ze de volgende dag hulp bij nodig hebben. Zoals genoemd is ook het contact tussen ouders en vrijwilligers vaak zeer laagdrempelig.

Laagdrempeligheid zien we ook terug in de manier waarop de huiswerkbegeleiding wordt gefaciliteerd. Zo is de leerondersteuning in de meeste gevallen kosteloos. Slechts twee leerondersteuners vragen om een vergoeding. Dat maakt het voor veel ouders en verzorgers laagdrempelig om hun kind voor leerondersteuning aan te melden. Huiswerkbegeleiding wordt daarnaast georganiseerd op centrale, goed bereikbare plekken in het hart van de wijk. De locaties hebben een open uitstraling, wat maakt dat ouders en jongeren makkelijk kunnen binnenlopen.

Persoonlijke ondersteuning

Een belangrijke succesfactor die we in de gesprekken met de jongeren en begeleiders terug horen, is de één-op-één begeleiding. Hoewel het aantal beschikbare vrijwilligers dit vaak niet toelaat, bieden leerondersteuners daar waar mogelijk wel zoveel mogelijk één-op-één momenten met een kind, of proberen in ieder geval ieder kind zoveel mogelijk persoonlijke aandacht en begeleiding te bieden. Eén van de vrijwilligers doet dit bijvoorbeeld door hobby's of interesses van een jongere te verwerken in zijn lesprogramma:

“Je moet dicht bij de belevingswereld van het kind komen. Als een kind iets leuk vindt neem je dat mee in je les. Je moet aansluiting proberen te vinden op hun interesses.”(Projectleider)

Vrijwilligers geven in de gesprekken aan dat kinderen zich, mede door deze persoonlijke insteek, duidelijk gezien en gehoord voelen bij de leerondersteuning. Ook jongeren zelf geven dit aan in de gesprekken die we met ze voerden. Tijdens de locatiebezoeken zien we daarnaast dat jongeren positief reageren wanneer een vrijwilliger een opmerking maakt waaruit blijkt dat hij of zij de jongere goed kent. Jongeren voelen zich letterlijk en figuurlijk gezien door de vrijwilligers.

Rolmodellen

Zoals eerder aangegeven kiezen een aantal leerondersteuners expliciet voor de inzet van rolmodellen. Het gaat hierbij om hoger opgeleide vrijwilligers met een Turkse of Marokkaanse achtergrond, idealiter ook afkomstig uit dezelfde wijk, of om vrijwilligers die hun 'droomberoep' uitvoeren. Projectleiders vinden het belangrijk dat jongeren zich in de rolmodellen kunnen identificeren, en zien dus duidelijk meerwaarde in deze voorbeeldfiguren. Projectleiders vertellen in de gesprekken dat rolmodellen jongeren een spiegel voorhouden van waar ze kunnen staan als ze doorzettingsvermogen tonen. Sommige van de rolmodellen vertellen tijdens de lessen aan jongeren dan ook hoe ze (vanuit vergelijkbare leefomstandigheden) zijn doorgegroeid tot waar ze nu staan. Projectleiders en de vrijwilligers met een rolmodelfunctie die we spreken geven aan dat jongeren aan het denken worden gezet. In de gesprekken met de jongeren zelf horen we de effectiviteit van rolmodellen niet expliciet terug.

Aansluiting leerstof school

Jongeren geven in de gesprekken aan dat de lesstof bij de leerondersteuner goed aansluit op de lesstof die zij op school krijgen. Hoewel vrijwilligers in de meeste gevallen ander lesmateriaal gebruiken dan op school – de aanschaf van passend lesmateriaal is immers zeer kostbaar – lijken de meeste jongeren hier weinig hinder door te ervaren. De meeste jongeren vinden daarnaast dat de uitleg vanuit de vrijwilligers over de lesstof goed aansluit op de uitleg door de leerkracht op school. Sommige vrijwilligers kiezen er bewust voor om lesstof op een alternatieve manier bij te brengen. Bijvoorbeeld door het aanleren van ezelsbruggetjes. De meningen van jongeren over afwijkende uitlegvormen zijn echter verdeeld. Sommige jongeren vinden het fijn om lesstof op een andere manier uitgelegd te krijgen, andere jongeren vinden het vooral verwarrend (zie paragraaf 5.2).

5.2 Knelpunten (onderzoeksvraag 4)

Uit de gesprekken met de vrijwilligers, projectleiders en jongeren komen ook duidelijke knelpunten naar voren. In deze paragraaf gaan we in op de verbeterpunten en gewenste veranderingen voor de toekomst.

Ontbreken contact met scholen

Het contact tussen leerondersteuners en scholen loopt in veruit het grootste deel van de gevallen zeer stroef. Vijf van de zes organisaties hebben contact met één of twee scholen. Eén leerondersteuner werkt helemaal niet samen met één of meerdere onderwijsinstellingen. Voor de organisaties die wel contact met scholen hebben geldt dat dit contact alleen verloopt tussen de projectleider/coördinator van de leerondersteuner en de directie van de school. In geen van de gevallen schakelen leerkrachten/docenten zelf direct met de leerondersteuner/begeleiders. Informatie over de vorderingen op school krijgen leerondersteuners in de meeste gevallen alleen door via jongeren zelf, of via ouders. De reden achter deze moeizame samenwerking verschilt. Eén projectleider geeft aan geen contact te hebben met scholen omdat deze instellingen aangeven *“het nut niet in te zien om samen te werken”*.

Andere projectleiders noemen dat het onderwijs de leerondersteuners niet als gelijkwaardige partner ziet. Sommige onderwijsinstellingen wijzen er vooral op dat ze zelf ook leerondersteuning bieden en daarom geen prioriteit geven aan de samenwerking met een externe leerondersteuner.

Vrijwilligers en projectleiders geven zonder uitzondering aan dat de samenwerking met scholen een verbeterpunt is. De wens om meer met elkaar samen te werken wordt dus breed gedeeld. Eén van de projectleiders ziet zelfs al concrete mogelijkheden om vanaf volgend schooljaar meer met scholen samen te werken:

“Geef ze een brief mee als leerlingen zijn ingeschreven bij ons, zodat ze op de hoogte zijn en ons om informatie kunnen vragen. In het nieuwe schooljaar gaan we dat doen.” (Leerondersteuner).

Onzekerheid over continuering subsidie

Projectleiders en vrijwilligers zien de onzekerheid rondom financiën als één van de grootste belemmerende factoren. Vooral het opstellen van lange-termijnplannen is volgens vrijwilligers lastig wanneer onzeker is op basis van welke inkomsten deze toekomstplannen gemaakt kunnen worden. Omdat de meeste subsidies een relatief korte doorlooptijd hebben, en subsidies herhaaldelijk opnieuw moeten worden aangevraagd, is het voor organisaties dan ook moeilijk om lange-termijndoelstellingen op te stellen. Eén van de projectleiders noemt in dit kader bijvoorbeeld dat het niet mogen opbouwen van financiële reserves zeer belemmerend is voor zijn organisatie:

“We moeten altijd het volgende jaar kunnen overbruggen en weten dat we ons personeel kunnen betalen. Tegelijkertijd mag je geen reserves aanstellen – alles wat je overhoudt moet terug naar de gemeente. [...] Financiering is een lastig ding voor ons. Ieder jaar moeten we met de pet rond.”
(Projectleider)

Projectleiders en ondersteunend personeel zijn daarnaast veel tijd kwijt aan het indienen van subsidieaanvragen, het opstellen van projectplannen en het contacteren van mogelijke subsidieverstrekkers. Meer continuïteit in financiering is dan ook een breed gedragen wens.

Alternatieve uitlegvormen

Zoals eerder genoemd horen we in de gesprekken met de jongeren terug dat zij het soms lastig vinden wanneer een vrijwilliger de lesstof op een alternatieve manier toelicht. Een deel van de gesproken jongeren vindt dit verwarrend. Andere jongeren staan onvoldoende boven de stof om een alternatieve uitleg te kunnen begrijpen. Zij zijn meer gebaat bij vaste uitlegvormen die direct aansluiten op de lesstof op school. Dit vraagt van leerondersteuners dat zij nog meer op de hoogte zijn van de uitlegvormen die op school worden gehanteerd.

Differentiëren

Hoewel vrijwilligers er nadrukkelijk naar streven om jongeren zoveel mogelijk één-op-één begeleiding en maatwerk te bieden, lukt dit meestal niet. Door onderbezetting in het personeel is dit voor veel organisaties immers onmogelijk. Tijdens de locatiebezoeken zien we wel dat leerondersteuners daar waar mogelijk zoveel mogelijk maatwerk proberen te bieden, bijvoorbeeld door een jongere kort apart te nemen om een onderdeel rustig uit te leggen. In de gesprekken met de vrijwilligers horen we duidelijk terug dat zij over iedere jongere vaak een helder, persoonlijk verhaal kunnen vertellen. Bijvoorbeeld over wat een jongere lastig vindt, wat zijn of haar hobby's en interesses zijn, wat voor doelen een jongere voor zichzelf stelt, of welke vooruitgang een jongere tot nu toe heeft geboekt. De kennis die nodig is om maatwerk te kunnen bieden is bij leerondersteuners dus vaak al in huis, echter

ontbreekt het in de meeste gevallen aan capaciteit (tijd en personeel) om dit daadwerkelijk vorm te geven. De wens om meer te differentiëren wordt door meerdere betrokkenen uitgesproken.

Personeelstekorten

Van vrijwel alle organisaties horen we terug dat het aanbod aan passende vrijwilligers mager is. De meeste organisaties hebben dan ook moeite om (blijvend) passend ondersteunend personeel te vinden. Dit geldt niet alleen voor vrijwilligers met een educatieve rol, maar ook voor het vinden van vrijwilligers met een bestuurlijke functie. Ook merken veel organisaties dat de doorloop onder vrijwilligers groot is. Vrijwilligers haken bijvoorbeeld af omdat het bieden van leerondersteuning bij nader inzien te veel tijd kost. Daarnaast is het moeilijk om personeel te vinden dat gespecialiseerd is in één of meerdere vakspecifieke disciplines.

Faciliteiten

Veel van de projectleiders, vrijwilligers en jongeren noemen dat de faciliteiten op locatie verbetering behoeven. Vooral het gebrek aan technische voorzieningen wordt in dit kader genoemd. Op de meeste locaties zijn bijvoorbeeld onvoldoende laptops of digiboards beschikbaar om ieder kind goed te kunnen bedienen. Eén van de locaties wil, naast de aanschaf van computers, ook graag een beamer of beeldscherm aanschaffen om kinderen beter klassikaal te kunnen scholen. We zien tijdens een van onze locatiebezoeken dat een vrijwilliger tijdens de les met een laptop langs alle tafels in het lokaal moet lopen om jongeren een dia te tonen. De aanschaf van elektronisch ondersteunend materiaal is echter zeer kostbaar. Eén van de vrijwilligers noemt dat de aanschaf van laptops jongeren ook de mogelijkheid biedt om (interactieve) online oefeningen te doen.

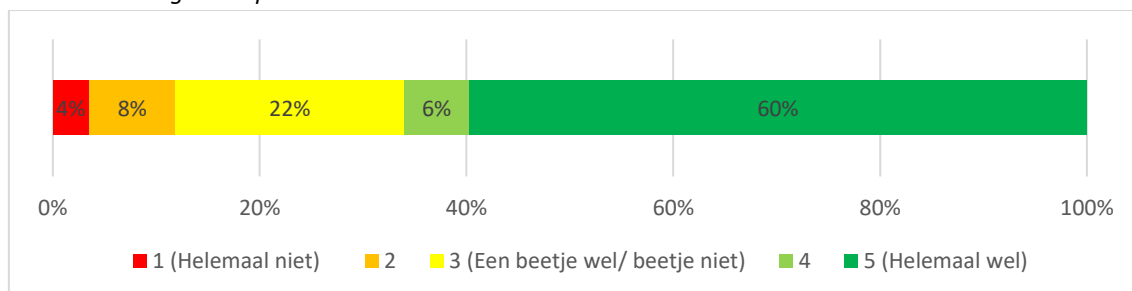
Naast de aanschaf van apparatuur, horen we in de gesprekken met projectleiders en vrijwilligers dat leerondersteuners vaak moeite hebben met het financieren van lesmateriaal. Denk hierbij aan de aanschaf van een whiteboard, maar ook lesboeken en werkboeken zijn kostbaar in de aanschaf. Om kosten te besparen kopiëren leerondersteuners vaak lesmateriaal, of maken gebruik van gratis oefenmateriaal op internet. Het drukken van papierwerk is voor leerondersteuners vaak een aanzienlijke kostenpost.

Accommodatie

Een deel van de gebouwen waar leerondersteuners gevestigd zijn hebben van oorsprong geen educatieve functie en zijn daar dus ook niet als zodanig op ingericht. Projectleiders, vrijwilligers en jongeren geven aan dat leslocaties soms gehorig zijn, of dat er onvoldoende geschikte lokalen zijn. Het is voor leerondersteuners soms lastig om de ene groep jongeren rustig te laten werken, terwijl een andere groep pauze houdt (en daarmee verstorend is voor de rest van het gebouw). Eén van de projectleiders merkt dan ook op dat de sociale functie van de leerondersteuning zelfs ondersneeuwt, omdat het gebouw simpelweg te klein is hier ruimte voor te bieden. In ieder geval één van de leerondersteuners heeft moeite met het vinden van een vaste, geschikte onderwijslocatie. Zij wisselden de afgelopen jaren vier keer van gebouw. Wel zien we tijdens de locatiebezoeken dat leerondersteuners de gebouwen in alle gevallen optimaal proberen te benutten.

De meeste jongeren geven aan dat ze bij de huiswerkbegeleiding een rustige werkplek hebben, maar er zijn ook jongeren die tijdens de interviews aangeven dat ze de werkomgeving te onrustig vinden. Uit de vragenlijst blijkt dat ongeveer één op de drie jongeren niet tevreden is over de rust op hun werkplek tijdens de huiswerkbegeleiding (zie Figuur 5.3). In de vragenlijst hebben we jongeren ook gevraagd naar wat er beter kan aan de huiswerkbegeleiding. Ook hier geven enkele jongeren aan dat ze de huiswerkbegeleiding als te druk ervaren.

Figuur 5.3 Mate waarin jongeren het eens zijn met de stelling: 'Ik heb bij de huiswerkbegeleiding een rustige werkplek'.

Coronamaatregelen

Projectleiders noemen dat de coronamaatregelen grote impact hadden op de uitvoering van de leerondersteuning. Veel leerondersteuners sloten als gevolg van de coronamaatregelen tijdelijk hun deuren, parallel aan de scholen. De sociale functie van de huiswerkklas kwam daarmee te vervallen. Meerdere projectleiders geven in de gesprekken aan dat de coronapandemie zorgde voor een (tijdelijke) terugloop in het aantal jongeren. Twee projectleiders noemen daarbij specifiek dat de huiswerkondersteuning “van de radar verdween” bij ouders.

Hulpvragen

Eén van de leerondersteuners is vooral zoekende in de mate waarin zij verantwoordelijk zijn voor het opvangen van hulpvragen. De projectleider van deze organisatie geeft aan dat ze nog niet goed weten waar de grens van leerondersteuning ligt:

“We hebben de opdracht om leerondersteuning te geven, maar er komt veel meer bij kijken. We hadden een kind dat thuis mishandeld werd. Hoe ver ga je dan als leerondersteuner? Moet je contact opnemen met ouders? Met school? We zijn nog erg zoekende daarin.” (Projectleider)

De projectleider geeft aan in dit soort gevallen graag te willen sparren met een expert die hierin kan adviseren, bijvoorbeeld een “point of contact” vanuit de gemeente. Ook geeft deze projectleider aan idealiter de expertise over een jongere warm over te willen dragen aan een zorginstantie, zodat zij als leerondersteuner kunnen blijven focussen op hetgeen waar zij primair voor in leven zijn geroepen.

Professionalisering

Een aantal van de vrijwilligers en projectleiders geven aan nog verbetering te willen in de mate van professionaliteit in de organisatie. Sommige vrijwilligers vinden het bijvoorbeeld belangrijk om nog duidelijkere afspraken te maken met collega's over het pedagogisch beleid. De verschillen in aanpak tussen vrijwilligers zijn soms groot, omdat er geen duidelijke afspraken zijn gemaakt. Eén van de vrijwilligers noemt bijvoorbeeld dat sommige jongeren op haar locatie regelmatig niet op komen dagen, en daar niet op worden aangesproken. Dat is volgens haar problematisch.

“Leerondersteuning is niet vrijblijvend. Sommige kinderen komen maar heel af en toe en houden daarmee een “plek” bezet.” (Vrijwilliger)

In ieder geval één van de gesproken projectleiders en één van de vrijwilligers zien potentie in het volgen van trainingen voor het begeleidend personeel. Trainingen zouden de vrijwilligers volgens hen nog

kunnen bijspijkeren in pedagogische vaardigheden, en vooral kunnen onderwijzen wat wel of juist niet werkt in het werken met kinderen.

Eén vrijwilliger spreekt in het kader van professionalisering specifiek de wens uit om de organisatie sterker op social media te positioneren:

“Het zou helpen als je op LinkedIn kan delen dat je vrijwilligers zoekt. Het valt of staat met de vrijwilligers. Je hebt het meest aan structurele hulp, waar de projectleider op kan bouwen. We mogen onszelf wel nog wat meer naar buiten brengen.” (Vrijwilliger).

5.3 Geleerde lessen (onderzoeksvraag 4)

Aan een aantal vrijwilligers is gevraagd wat voor hen de belangrijkste geleerde lessen zijn. Wat vrijwilligers het meeste noemen, is dat het belangrijk is om goed te kijken naar welke wensen en behoeften het kind heeft. Door je als vrijwilliger goed in te leven in een jongere, kun je hen ook beter helpen. Daarnaast bouwen vrijwilligers op deze manier ook aan een band met jongeren, wat een belangrijke voorwaarde is om kinderen passende ondersteuning te bieden. Vrijwilligers geven daarbij wel aan realistisch te blijven en een balans te zoeken tussen wat je als leerondersteuner *wil* bieden, en wat je *kan* bieden.

Andere genoemde punten zijn het zorgen voor een goede accommodatie en het creëren van bekendheid bij scholen zodat zij weten dat leerlingen bij de leerondersteuning terecht kunnen. Eén vrijwilliger noemt dat het vooral belangrijk is om bewust te zijn van de manier van lesgeven die op school wordt gehanteerd, zodat je daar je manier van lesgeven op de leerondersteuningslocatie op aan kan passen. Eén vrijwilliger noemt in dat kader bijvoorbeeld de ‘stoplichtmethode’. Zij gebruikt deze methode omdat ze eerder hoorde dat deze ook op één van de scholen in de buurt wordt gehanteerd. Op die manier zorg je voor een nog betere aansluiting tussen onderwijs en leerondersteuning.

6 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk geven we samenvattend antwoord op de vier onderzoeksvragen en beschrijven we een overkoepelende conclusie. Deze conclusie vormt de basis voor de aanbevelingen.

6.1 Beantwoording onderzoeksvragen en conclusie

1. Hoe is de aanpak leerondersteuning opgezet?

Voor alle zes de organisaties geldt dat de leerondersteuning primair in gang is gezet vanuit de behoefte om kwetsbare jongeren en/of kinderen uit de wijk huiswerkbegeleiding of bijles te bieden. Oprichters vingen signalen op vanuit (ouders uit) de wijk dat er behoefte was om een groep jongeren extra ondersteuning te bieden. Deze signalen vormden voor oprichters de directe aanleiding tot het organiseren van leerondersteuning. In veel gevallen hangt het organiseren van leerondersteuning samen met het wegvallen van het lokale buurthuis of wijkcentrum.

Organisaties worden geleid door projectleiders en coördinatoren, en de begeleiding van kinderen zelf valt onder de verantwoordelijkheid van vrijwilligers. Deze worden naast het verzorgen van de leerondersteuning ook voor allerlei praktische zaken ingezet. De vereisten waaraan deze vrijwilligers dienen te voldoen verschillen per organisatie.

De opgestelde doelen van de zes organisaties komen op grote lijnen sterk overeen: 1) het bevorderen van kansgelijkheid voor kwetsbare kinderen en/of jongeren door het bieden van leerondersteuning op een veilige en rustige werkplek, en 2) het bevorderen van de sociaal-emotionele ontwikkeling van jongeren.

2. Hoe wordt de aanpak leerondersteuning in de praktijk uitgevoerd?

Hoewel de zes organisaties dezelfde doelen nastreven, zien we ook grote verschillen tussen de organisaties, zowel in oprichtingsjaar, omvang van het aantal jongeren, locatie, de ouderbijdrage, en de hoeveelheid lesdagen die worden geboden. Wel zien we dat alle organisaties op soortgelijke vaste tijdstippen actief zijn. Vrijwilligers proberen zoveel mogelijk één-op-één begeleiding te bieden aan jongeren, maar merken dat dit omwille van de capaciteit niet altijd lukt. Om jongeren zo goed mogelijk naar eigen niveau te bedienen, worden jongeren veelal in niveaugroepen ingedeeld.

Ook oudercontact staat bij vrijwel alle organisaties hoog op de agenda. Slechts één organisatie geeft aan moeite te hebben met het bereiken van ouders. Leerondersteuners zien het contact met ouders als een belangrijke voorwaarde om zo goed mogelijke ondersteuning en maatwerk te kunnen bieden. De meeste leerondersteuners voeren daarom frequent gesprekken met ouders over de voortgang, of bespreken (gedrags)problemen van een jongere.

Voor de meeste organisaties geldt dat ze weinig tot geen contact met scholen van de jongeren hebben. Leerondersteuners die wel contact hebben met scholen gebruiken dit contactmoment om voortgang of zorggerelateerde vraagstukken te bespreken.

Naast een educatieve functie, zien we dat leerondersteuners ook een bredere, maatschappelijke functie vervullen. Jongeren en ouders kunnen bij de leerondersteuner in bijna alle gevallen ook terecht voor

cursussen en workshops over uiteenlopende onderwerpen. De meeste organisaties organiseren daarnaast ontspannende activiteiten.

3. Wat is voor kinderen, ouders en professionals de merkbare opbrengst van de aanpak?

We zien mooie en uiteenlopende opbrengsten van de leerondersteuning voor zowel ouders als kinderen. Vrijwilligers, projectleiders, ouders en jongeren zelf zien dat de leerprestaties van jongeren vooruitgaan, zowel in toetsresultaten als in leervaardigheden. Ook het overgrote merendeel van de jongeren die meededen aan het kwantitatieve vragenlijstonderzoek merkt dat de huiswerkbegeleiding bijdraagt aan betere prestaties op school en dat ze bij de leerondersteuner vaardigheden leren die hen kunnen helpen op school. Enkele jongeren en vrijwilligers geven aan dat jongeren op hetzelfde niveau hebben weten te blijven, of zelfs zijn opgeklommen naar een hoger niveau als gevolg van de leerondersteuning.

Naast educatieve opbrengsten, zien we dat jongeren ook winst behalen in hun sociaal-emotionele ontwikkeling. Jongeren stralen meer zelfvertrouwen uit en zijn gemotiveerder om voor school aan de slag te gaan. Al is dit volgens sommige vrijwilligers niet volledig te danken aan de leerondersteuning op zichzelf, maar heeft de leerondersteuning hier wel een bijdrage in.

Jongeren doen naast schoolse kennis ook maatschappelijke kennis op. Vrijwilligers gebruiken hun begeleidingstijd immers ook om jongeren ook in niet-schoolse onderwerpen te onderwijzen. Op die manier helpen ze jongeren ook om een ander perspectief op de wereld op te doen. Ouders zien daarnaast dat leerondersteuners een goede manier is om te voorkomen dat jongeren op straat belanden, of afglijden naar een 'fout' circuit.

Leerondersteuners hebben voor ouders zowel een ontzorgende als een sociale functie. Leerondersteuners bieden de uitleg en begeleiding die ouders vaak zelf thuis niet kunnen bieden. Omdat leerondersteuners naast begeleiding van jongeren ook vaak activiteiten of ondersteunende scholing voor ouders verzorgen (waar een buurthuis dat vroeger deed) zien we dat ouders ook veel gebaat zijn bij de sociale/netwerkvormende functie van de organisatie.

Ook voor vrijwilliger zien we duidelijke opbrengsten. Het ondersteunen van kinderen geeft vrijwilligers veel voldoening, zeker als zij zien dat het kinderen vooruit helpt. Ook het contact met hun collega-vrijwilligers ervaren zij als waardevol. Vrijwilligers zien het geven van leerondersteuning als een zinvolle manier om een bijdrage te leveren aan de maatschappij en geven aan hier zelf ook door te groeien.

4. Wat zijn de successen, knelpunten en 'lessons learned' van de aanpak in de afgelopen periode?

We zien dat leerondersteuners een aantal succesfactoren inzetten. Zo zien we dat organisaties de jongeren zoveel mogelijk rust, reinheid en regelmatig proberen te bieden. Jongeren werken bij de leerondersteuner op een veilige en (meestal) rustige werkplek. Een plek die sommige jongeren thuis niet altijd kunnen vinden. Om dit te bewerkstelligen streven organisaties ernaar zoveel mogelijk vaste gezichten op dezelfde groep in te roosteren, en volgens een vast rooster te werken. We zien daarnaast dat het contact met ouders een belangrijke succesfactor is. De korte lijnen en regelmatige afstemming tussen leerondersteuners en opvoeders maakt dat duidelijke afspraken gemaakt kunnen worden, en beide partijen goed op de hoogte blijven van de ontwikkelingen van een jongere. Leerondersteuners zien daarnaast dat het bieden van zoveel mogelijk maatwerk en één-op-één begeleiding een belangrijke manier is om jongeren gezien te laten voelen. Tot slot zien we dat een goede aansluiting van leerondersteuners op het lesprogramma en de uitlegvormen op school een belangrijke manier is om continuïteit te borgen. Dit is voor jongeren erg prettig.

Organisaties lopen daarnaast tegen een aantal knelpunten aan. Het gebrek aan afstemming met scholen is de meest genoemde belemmerende factor. Omdat zij weinig tot geen afstemming hebben met scholen, kan de begeleiding niet optimaal worden afgestemd op de leerbehoeftes voor ieder kind. We zien dit ook terug in de alternatieve uitlegvormen. Jongeren geven aan dat de uitleg op locatie niet altijd goed aansluit bij de uitleg op school. Dit vraagt van leerondersteuners dat zij nog meer op de hoogte zijn van de uitlegvormen die op school worden gehanteerd. Veel projectleiders en vrijwilligers zien daarnaast dat het gebrek aan een continue geldstroom het opstellen van lange-termijndoelstellingen belemmert. Organisaties kunnen slecht vooruit plannen, omdat ze niet weten met welke gelden zij in de op de langere termijn rekening kunnen houden.

Ook over de accommodatie zijn niet alle leerondersteuners tevreden. Veel van de gebouwen waar zij gevestigd zijn, zijn niet ingericht als onderwijslocatie. Veel van de gebouwen zijn gehorig, of bieden onvoldoende aparte ruimtes om alle groepen te kunnen bedienen. Eén op de drie jongeren vindt zijn of haar werkplek niet rustig genoeg.

Projectleiders en vrijwilligers spreken daarnaast uit dat zij door coronamaatregelen flinke hinder hebben ervaren in de uitvoering. Veel van de begeleiding heeft in deze periode stilgelegen. Sommige leerondersteuners zagen zelfs een terugloop in het aantal jongeren als gevolg van de coronapandemie.

Leerondersteuners hebben daarnaast grote en kleine wensen voor de toekomst. Zo zouden zij meer willen kunnen differentiëren, meer vaste vrijwilligers in de arm willen nemen, meer (of beter) ondersteunend materiaal willen aanschaffen, en de ondersteuning in de toekomst meer willen professionaliseren. Tot slot zou één van de leerondersteuners meer ondersteuning willen in het bedienen van hulpvragen.

Zoals genoemd hebben alle leerondersteuners een tweeledig doel: 1) het bevorderen van kansengelijkheid voor kwetsbare jongeren door het bieden van leerondersteuning op een veilige en rustige werkplek, en 2) het bevorderen van de sociaal-emotionele ontwikkeling van jongeren. Uit de gesprekken met betrokkenen en de resultaten van het vragenlijstonderzoek kunnen we opmaken dat op beide vlakken zichtbaar winst wordt geboekt. Kortom: de evaluatie laat zien dat de leerondersteuning die vanuit de organisaties wordt geboden een waardevolle manier is om de kansengelijkheid van kinderen te bevorderen. Daarnaast leveren leerondersteuners zowel educatief rendement als een uitgesproken maatschappelijk rendement dat zich ook nog duidelijk doorvertaalt naar ouders en betrokken vrijwilligers.

Tegelijkertijd zien we dat organisaties moeten roeien met de riemen die ze hebben. De projectleiders en vrijwilligers die we spreken zijn vrijwel zonder uitzondering op zoek naar manieren om zichzelf te blijven verbeteren. En hoewel hun werkwijze in de praktijk vaak al sterk is vormgegeven, zien ook de onderzoekers ruimte voor verdere versterking van het ondersteuningsconcept. Daarom doen we een aantal aanbevelingen.

6.2 Aanbevelingen

Op basis van de conclusie en een korte analyse van relevante literatuur stellen we een aantal aanbevelingen op. Met deze aanbevelingen willen we de gemeente Rotterdam aanknopingspunten geven om te besluiten of zij de leerondersteuning continueren en op welke manier zij hier invulling en sturing aan willen geven.

1. Continueer de aanpak

Leerondersteuning is een waardevolle manier om zowel educatief als maatschappelijk rendement te genereren voor zowel kinderen, ouders als vrijwilligers. Betrokkenen zien dat de leerondersteuning rendement oplevert voor kinderen, ouders en vrijwilligers. Dit rendement is wellicht niet altijd meetbaar, maar volgens betrokkenen wel degelijk aanwezig. Leerondersteuners voorzien daarmee in een aanpak die verder rijkt dan wat basisscholen kunnen bieden. Leerondersteuning vervult een bredere functie dan dat het onderwijs heeft. Vrijwilligers zijn veelal een rolmodel of mentor voor de kinderen. Daarnaast is de aanpak breed en ook gericht op sociaal-emotioneel vlak en heeft deze een maatschappelijke bijdrage op een andere manier dan dat het onderwijs dit doet. In meerdere gevallen heeft de leerondersteuning ook een wijkfunctie, voor zowel ouders, kinderen en vrijwilligers.

De aanpak van de leerondersteuning is echter wel kwetsbaar. Daarom adviseren we, als de leerondersteuning wordt voortgezet, om de aanpak zoveel mogelijk te versterken en toekomstigbestendig te maken. Dat kan door meerjarig te financieren en de kwaliteit verder te stimuleren. Beide punten lichten we hieronder verder toe.

2. Investeer meerjarig in leerondersteuning

Meerjarige ondersteuning biedt de organisaties meer mogelijkheden om te investeren in een goed programma dat voor een langere tijd kan worden aangeboden. Dat biedt ook betere condities voor een continue inzet van vrijwilligers. Organisaties kunnen een meerjarenplan maken, waardoor het budget ook efficiënter ingezet kan worden. Continuering van inkomsten neemt daarnaast een hoop financiële onzekerheid bij projectleiders weg. Daarnaast biedt meerjarige investering ook zicht op continuïteit voor kinderen en ouders. Juist de continuïteit is belangrijk voor kinderen en ouders om zoveel mogelijk effect te mogen verwachten van leerondersteuning.

3. Stimuleer versterking van de kwaliteit van leerondersteuning

Leerondersteuning is niet zondermeer effectief, een goede kwaliteit is daarvoor belangrijk.⁵ Alhoewel betrokkenen rendement zien bij kinderen, ouders en vrijwilligers zijn er mogelijkheden om dit te vergroten door een hogere kwaliteit te stimuleren. De gemeente Rotterdam kan dit op verschillende manieren doen.

a. Verbinding met het onderwijs

Uit literatuur naar extra leertijd komt naar voren dat leerondersteuning (meer) effect heeft als de leeractiviteiten in lijn zijn met het curriculum dat op school wordt aangeboden.⁶ Daarnaast moeten de leeractiviteiten aansluiten bij de behoefte van het kind. Dit betekent niet dat het altijd beter is wanneer

⁵ Durlak, J. A., Weissberg, R. P., & Pachan, M. (2010). A meta-analysis of after-school programs that seek to promote personal and social skills in children and adolescents. *American journal of community psychology*, 45(3-4), 294-309.

⁶ Biddle, C. & Mette, I. (2016). *Successful Strategies for Extended Learning Opportunities: A literature review of academic benefits and beyond*. Maine: Maine Education Policy Research Institute, University of Maine.
Schwartz, H. L., Sloan McCombs, J., Augustine, C. H., Leschitz, J. T. (2018). *Getting to work on summer learning. Recommended practices for succes, 2nd Ed*. Santa Monica: RAND corporation.

leerondersteuning door de groepsleerkracht wordt verzorgd. Een andere getrainde professional kan dit ook doen, zolang deze aansluiting maakt bij het schoolcurriculum en er nauw overleg is met de school.⁷

Uit de gesprekken met de leerondersteuners maken we op dat veel winst te behalen valt in het contact met scholen. Leerondersteuners en scholen wisselen op dit moment vaak mondjesmaat informatie uit over leerlingen. Beide partijen zijn daardoor niet goed op de hoogte van elkaars plan van aanpak en de leerontwikkelingen van een kind. Door de samenwerking met scholen te verbeteren, kan het lesprogramma van de leerondersteuning én van de school nog beter voor iedere individuele leerling worden afgestemd. Ook zorg-gerelateerde informatie over een kind kan makkelijker worden uitgewisseld. Beide partijen zouden elkaar daarnaast kunnen adviseren over hoe een leerling het beste te bereiken. Zoals eerder genoemd horen we in de gesprekken met de leerondersteuners terug dat zij vaak goed op de hoogte zijn van de interesses en hobby's van leerlingen. Door dit ook met de leerkrachten op school te delen, kunnen zij dit mogelijk ook binnen het vaste onderwijsprogramma meenemen. Daarnaast kunnen de vrijwilligers inhoudelijk aansluiten op het curriculum van de school.

b. Professionalisering en kennisdeling

Leerondersteuners zijn veelal vrijwilligers. Zij zijn niet allemaal in dezelfde mate pedagogisch en/of didactisch onderlegd. De kwaliteit van vrijwilligers is een belangrijk aspect voor de effectiviteit van leerondersteuning. Daarnaast zijn leerondersteuners van verschillende organisaties weinig op de hoogte van elkaars werkzaamheden, of weten überhaupt niet af van elkaars bestaan. Ondanks verschillen in aanpak, denken we dat de leerondersteuners veel van elkaar kunnen leren. Professionalisering en kennisdeling kan bijdragen aan een hogere kwaliteit van leerondersteuning met (meer) effecten bij kinderen. Dit kan zowel binnen organisaties als tussen organisaties.

Intervisiebijeenkomsten, een professionele leergemeenschap (PLG) of andersoortige bijeenkomsten waarin kennis en aanpakken worden gedeeld zijn een waardevolle manier om onderlinge deskundigheidsbevordering te bevorderen. Verder zijn didactische principes die goed werken in de klas, ook effectief bij leerondersteuning: directe instructie, flexibele heterogene groepen en het uiten van hoge verwachtingen.⁸ Vrijwilligers kunnen hierin getraind worden. Evenals in het hanteren van de zogenaamde SAFE-criteria (Sequenced: opeenvolgende stappen in ontwikkeling; Active: actieve vormen van leren in de praktijk; Focus: voldoende tijd en aandacht; Explicit: heldere en specifieke leerdoelen). Uit onderzoek blijken deze criteria belangrijk te zijn voor effectieve vormen van leerondersteuning.⁹

c. Betere accommodaties en materialen

Uit de gesprekken met betrokkenen maken we op dat sommige leerondersteuners ontevreden zijn over hun accommodatie, en leerlingen niet altijd een rustige werkplek kunnen bieden. Ook zien we dat leerondersteuners moeite hebben met het aanschaffen van geschikt ondersteunend materiaal. De gemeente kan hierin een rol spelen, door mee te denken naar oplossingen of te bemiddelen tussen scholen en organisaties voor leerondersteuning. Mogelijk zouden scholen hun voorzieningen en

⁷ Biddle, C. & Mette, I. (2016). *Successful Strategies for Extended Learning Opportunities: A literature review of academic benefits and beyond*. Maine: Maine Education Policy Research Institute, University of Maine.

Kidron, Y., & Lindsay, J. (2014). *The Effects of Increased Learning Time on Student Academic and Nonacademic Outcomes: Findings from a Meta-Analytic Review*. REL 2014-015. Regional Educational Laboratory Appalachia.

Sharp, C., Chamberlain, T., Morrison, J. & Filmer-Sankey, C. (2007). *Playing for Success. An evaluation of its long term impact*. National Foundation for Educational Research.

⁸ Kidron, Y., & Lindsay, J. (2014). *The Effects of Increased Learning Time on Student Academic and Nonacademic Outcomes: Findings from a Meta-Analytic Review*. REL 2014-015. Regional Educational Laboratory Appalachia.

Hattie, J. (2013). *Visible Learning : A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement*. London: Routledge.

⁹ Durlak, J. A., Weissberg, R. P., & Pachan, M. (2010). A meta-analysis of after-school programs that seek to promote personal and social skills in children and adolescents. *American journal of community psychology*, 45(3-4), 294-309.

accommodatie met leerondersteuners kunnen delen. Leerondersteuners zouden dan na schooltijd gebruik kunnen maken van de voorzieningen op een school.

4. Voortzetten monitoring

Om zicht te blijven houden op de ontwikkelingen en eventuele effecten van leerondersteuning adviseren wij om de monitoring te continueren. Dat kan voortbouwend op het model dat voor deze eerste evaluatie is opgezet, door de locaties bijvoorbeeld tweejaarlijks te bezoeken, interviews af te nemen en een korte enquête uit te zetten. Dit geeft zowel de gemeente Rotterdam als de organisaties handvatten om de aanpak verder bij te stellen en te verbeteren. Daarnaast houdt de gemeente Rotterdam op deze manier zicht op hoe de middelen worden ingezet en of dat aansluit bij het doel dat de gemeente hierbij voor ogen heeft. Om de aanpak nauwkeuriger te evalueren, is het nodig om als gemeente duidelijke doelstellingen en een doelgroep te formuleren.

Bijlage 1 Praktijkbeschrijvingen

Stichting Goud van Noord

Goud van Noord is een stichting in de wijk Oude Noorden in Rotterdam. Het doel van de stichting is om Rotterdammers uit alle leeftijdsgroepen die zich aan de sociaaleconomische onderkant van de samenleving bevinden te ondersteunen in het ontdekken van hun talent en om hun talenten in te zetten in gemeente. De stichting probeert ruimte te scheppen zodat bewoners hun eigen vaardigheden en mogelijkheden kunnen ontdekken en zich kunnen ontplooien.

De vraag voor huiswerkbegeleiding kwam in 2019-2020 vanuit een aantal ouders en vervolgens via de basisschool in de buurt. Met het project Huiswerkhelden hoopt Goud van Noord een meer structurele oplossing te bieden en meer kinderen uit de wijk te kunnen helpen.

Goud van Noord is een stichting die in 2020-2021 12.500 euro subsidie van de gemeente Rotterdam ontving. Het is niet duidelijk of ze in 2021-2022 ook subsidie hebben ontvangen, maar de stichting verwacht in dit jaar ook financiële steun te ontvangen vanuit fondsen en donaties.

Goud van Noord organiseert met de Huiswerkhelden voornamelijk huiswerkbegeleiding. Aan dit project is ook een bibliotheek voor kinderen uit de wijk gekoppeld met een collectie van 250 kinderboeken. Naast huiswerkbegeleiding zet de stichting al langer laagdrempelige activiteiten in om vertrouwen van de doelgroep te krijgen en mensen te helpen hun netwerk te vergroten. Goud van Noord organiseert onder andere de Huiskamer (een ontmoetingsplek), taallessen, Kids van Goud (clubactiviteiten voor kinderen en jongeren om ontwikkeling en talenten te stimuleren), en een maatjesproject voor gezinnen.

De huiswerkbegeleiding is een relatief nieuw project. Het is nog niet helemaal duidelijk voor ons hoe het er nu in de praktijk uit ziet. Wel weten we dat de huiswerkbegeleiding plaatsvindt op woensdag- en vrijdagmiddag van 15.00 tot 16.30 onder begeleiding van twee vrijwilligers. Het plan was om studenten te vinden voor deze functie omdat zij makkelijk aansluiten bij de kinderen en flexibel inzetbaar zijn. Het voorstel was om hen tegen de wettelijke vrijwilligersvergoeding in te zetten. Van de vrijwilligers wordt verwacht dat zij een VOG hebben. De gezinswerker van Goud van Noord is het aanspreekpunt voor leerlingen, ouders en leerkrachten, borgt het proces en stemt af met de scholen.

In de toekomst wil Goud van Noord de huiswerkbegeleiding inbedden binnen een breder naschools aanbod. Daarnaast wil de stichting een trainingsprogramma aanbieden voor vrijwilligers en wil ze kortere lijnen met de betrokken leerkrachten.

Met de huiswerkbegeleiding wil Goud van Noord kinderen en jongeren uit Oude Noorden tussen de 6 en 14 jaar begeleiden. De kinderen komen uit gezinnen waar de ouders niet de middelen hebben om een betaalde vorm van huiswerkbegeleiding te bekostigen. Het bereik van Huiswerkhelden ligt rond de 25 à 30 kinderen.

Huiswerkhelden is gevestigd op de bovenste verdieping van de hoofdlocatie van Goud van Noord. In hetzelfde pand aan Zwaanals 287 zit ook de huiskamer en is de bibliotheek voor kinderen uit de wijk gevestigd. Het doel is om een veilige ruimte te creëren waar kinderen zich op hun

Stichting LeerBuddy Foundation

De bijlesorganisatie LeerBuddy is actief sinds 2012 in zowel Nederland als Vlaanderen. De missie van het instituut is om zoveel mogelijk leerlingen met een leerachterstand te helpen in het maken van een 'zo groot mogelijke leersprong'. In het LeerBuddy informatiepakket staat de visie van de organisatie toegelicht. Leerbuddy vindt dat onderwijs meer is dan "het uitleggen van 't kofschip of een rekensom", eerder als "ontwikkeling in haar puurste vorm". Onderwijs is in de beleving van LeerBuddy "dé brug naar een veelbelovende toekomst. En jouw toekomst, dat is onze missie. "Om leerlingen zo goed mogelijk te kunnen ondersteunen biedt de organisatie een-op-een bijles, een studiekeuzeprogramma en een Talent Academy.

LeerBuddy is van oorsprong een commerciële organisatie, maar kent ook een niet-commerciële tak waarin zij samenwerken met de gemeente Rotterdam: de Leerbuddy Foundation.

Leerbuddy biedt verschillende vormen van gratis leerondersteuning aan een viertal doelgroepen: basisscholieren en middelbare scholieren. Leerlingen kunnen daarbij bijles krijgen in taal/spelling, rekenen, begrijpend lezen, topografie en/of oefenen voor de CITO of Entreetoets.

Onderdeel van de Stichting LeerBuddy Foundation is de 'Talent Academy'. Deze academy is opgezet in samenwerking met de gemeente Rotterdam. Doel van dit aanvullende programma is enerzijds om leerlingen kennis te laten maken met rolmodellen. De rolmodellen op deze academy zijn, onder andere, artsen, advocaten, bankiers, ambtenaren, creatievelingen en succesvolle ondernemers. Zij vertellen de leerlingen over hun baan, en kunnen vertellen welk studiepad (en daarbij behorende studiesucces) nodig is om eenzelfde functie te kunnen bekleden in de toekomst.

Een ander doel van de Talent Academy is om leerlingen te helpen om het maximale uit zichzelf te halen. Dit doet de Academy door, naast intensieve schoolbegeleiding, ook ondersteuning te bieden in de sociaal-emotionele ontwikkeling. Leerlingen volgen op de Talent Academy daarom aanvullende lessen en trainingen. Zoals een aanvullende module Nederlands, een workshop presenteren, een cursus weerbaarheid, of een cursus EHBO. Deelname aan de Talent Academy is kosteloos. Er zijn wel maar een beperkt aantal inschrijvingen mogelijk.

Er zijn 53 actieve docenten in dienst bij Leerbuddy. Alle docenten zijn studenten aan de hogeschool of universiteit en zijn volgens het instituut gespecialiseerd in het simpel, boeiend en begrijpelijk uitleggen van ingewikkelde lesstof.

Leerbuddy bedient tussen de 100 en 150 leerlingen van basisscholen en middelbare scholen. Het merendeel van de leerondersteuning van Leerbuddy wordt digitaal aangeboden, maar Leerbuddy biedt leerondersteuning ook fysiek aan op locatie.

Huiswerkklas Oude Westen

De Huiswerkklas Oude Westen (HWK) is meer dan 45 jaar geleden opgericht als onderdeel van de buurtbewonersvereniging Aktiegroep Oude Westen. Sinds 2018 is de HWK een zelfstandige stichting en bieden ze naast begeleiding voor middelbare scholieren ook huiswerkbegeleiding aan leerlingen uit groep 7 en 8 van basisscholen in de wijk. Hun missie is om Rotterdamse jongeren kansrijk te laten opgroeien en achterstanden te voorkomen. De Huiswerkklas vindt dat deze jongeren de mogelijkheid moeten hebben om iedere dag in alle rust en met een goede ondersteuning hun huiswerk moeten kunnen maken en hier zet de HWK zich dan ook voor in. Daarnaast wil de HWK een waardevolle, sociaal-maatschappelijke partner in de wijk zijn.

De Huiswerkklas ontvangt sinds 2018 subsidie van de gemeente voor hun activiteiten. In 2022 ontvingen zij 25.000 euro subsidie van de gemeente. Aanvullend krijgt HWK Oude Westen bijdragen van fondsen, worden ze gesponsord door bedrijven, en is in 2020 “vrienden van HWK” opgezet, waarbij serviceclubs financiële bijdragen leveren aan de HWK.

De kern van de dienstverlening van de HWK is huiswerkbegeleiding en het stimuleren en verbeteren van studievoordigheden van jongeren uit de wijk. Deze begeleiding is voornamelijk gericht op middelbare scholieren, maar sinds 2018-2019 is ook ingezet op begeleiding op basisscholen in de wijk. Het gaat om drie scholen in de wijk waar kinderen werden begeleid met hun schoolwerk: Augustinusschool, Jans Prins en Willibrordschool. Vanaf 2020 worden deze diensten niet meer op de scholen, maar op de eigen locatie aangeboden voor leerlingen van het po in de wijk.

Naast huiswerkbegeleiding stimuleert de HWK ook smalle tot brede ontwikkeling van Rotterdamse jongeren, worden er laagdrempelige groepsactiviteiten georganiseerd en ligt er een focus op de overgang naar de middelbare school. In de toekomst wil de HWK ook ontwikkelingsgerichte gastlessen en workshops organiseren voor de jongeren in de wijk.

Basisschoolleerlingen en middelbare scholieren zijn van maandag t/m donderdag van 15.30 tot 18.30 uur welkom bij de huiswerkklas, voor het maken van huiswerk of het krijgen van begeleiding. Zij worden begeleid door 20 vrijwilligers en twee betaalde beroepskrachten. Verder zijn er 5 extra vrijwilligers actief in het bestuur van de stichting. Alle vrijwilligers zijn minimaal één dag per week beschikbaar, in het bezit van een geldige VOG, HBO of WO opgeleid en 18 jaar of ouder. Daarnaast hebben ze specifieke kennis van minimaal twee schoolvakken en beschikken ze over goede communicatieve, didactische en pedagogische vaardigheden.

De HWK biedt huiswerkbegeleiding en andere activiteiten aan voor leerlingen van het PO en het VO. Daarnaast worden er, wanneer daar specifiek om wordt gevraagd, soms ook mbo of hbo leerlingen toegelaten. Voor leerlingen van het PO is het bedrag voor huiswerkbegeleiding jaarlijks 30 euro, en voor leerlingen van het VO gaat het om 60 euro. Wanneer er meerdere kinderen uit een gezin gebruik maken van de huiswerkklas betaalt men voor elk volgend kind 15 of 30 euro.

Op dit moment ligt het bereik van de HWK rond de 80 leerlingen uit het PO en VO. Voor de toekomst hoopt de huiswerkklas een forse stijging van het aantal leerlingen te zien met beoogde aantallen van rond de 30 leerlingen in het basisonderwijs en 80 leerlingen in het hoger onderwijs.

Huiswerkklas Oude Westen heeft één locatie in de wijk Oude Westen. De HWK is gevestigd aan de Kogelvangerstraat 114 in de ruimte van vereniging Ettaouhid. Dit is een voormalig schoolgebouw.

Rijnmond Multicultureel Centrum (RMC)/ Educaplus Delfshaven

Educaplus is in 2014 opgericht door jonge, vrijwillige leerkrachten en docenten die werkzaam zijn in het basis- en voortgezet onderwijs. Het gaat om een commerciële organisatie die als gevolg van de coronacrisis de handen ineen heeft geslagen met Rijnmond Multicultureel Centrum en UitJezelf om gratis cursussen aan te bieden voor ouders en kinderen met een relatief laag gezinsinkomen.

Het Rijnmond Multicultureel Centrum is een stichting opgericht in 2012 die zich inzet voor het ontwikkelen, emanciperen en participeren van de burgers van Rotterdam en omgeving. RMC heeft als doel om de achterban in de regio Rijnmond, in het bijzonder van niet-Westerse afkomst, te ondersteunen, hun leefklimaat te verbeteren, en hen de mogelijkheid te bieden om zich te ontplooiën

UitJezelf is in 2010 opgericht en is een netwerkorganisatie van onderwijs en mediaprofessionals die cultuureducatie en participatieprojecten ontwikkelt en uitvoert. UitJezelf verzorgt ook voor RMC trainingen aan kinderen uit de wijk.

De hoofddoelen van de samenwerking is om de achterstanden van kinderen in lezen en schrijven te verminderen, leerlingen te motiveren en hen discipline aan te leren, en sociale ontwikkeling te bevorderen. Dit doen de drie organisaties door huiswerkbegeleiding en andere activiteiten aan te bieden tegen een laag bedrag. Stichting Rijnmond Multicultureel Centrum krijgt hiervoor € 32.530,00 subsidie van de gemeente.

Bij het RMC biedt Educaplus gratis huiswerkbegeleiding aan. Daarnaast biedt de organisatie zelf ook begeleiding en trainingen aan scholieren tegen betaling aan en verzorgt ze onder andere cursussen, huiswerkbegeleiding, bijles en examentrainingen in de avonden en weekenden.

De gratis huiswerkbegeleiding vindt plaats in de weekenden. Voor middelbare scholieren gaat het om drie uur begeleiding en basisschoolleerlingen zijn twee uur lang welkom. Een deel hiervan wordt verzorgd door UitJezelf, waarbij er aandacht is voor de sociale ontwikkeling, sport, techniek, en cultuur. Het andere deel van de tijd wordt besteed aan leerondersteuning door Educaplus.

Iedere groep wordt begeleid door een vaste vrijwilliger-mentor. Alle mentor-vrijwilligers zijn HBO en/of universitaire studenten, met binding/wortels in Delfshaven en hebben daardoor ook een functie als rolmodel.

Naast activiteiten voor kinderen en jongeren, worden er bij het RMC ook gratis NT2 trainingen gegeven voor ouders.

De leerondersteuning door Educaplus bij RMC wordt aangeboden aan leerlingen op basisscholen en de onderbouw van het voortgezet onderwijs in de regio. Het totale bereik is 100 leerlingen (maximaal 14 leerlingen VMBO onderbouw, 14 leerlingen Havo/VWO onderbouw, 16 leerlingen groep 3/4, 16 leerlingen groep 5/6, 20 leerlingen groep 7 en 20 leerlingen uit groep 8).

De leerondersteuning vindt plaats in vier klaslokalen in het RMC. Het RMC is gevestigd in de wijk Bospolder/Tussendijken naast Openbare Basisschool Dakpark.

Vereniging de Pupillen – Het Leespaleis

In 2011 vond een bezuiningsronde op Rotterdamse buurthuizen en bibliotheken plaats. Veel buurthuizen kwamen in deze periode leeg te staan. Zo ook kwam een buurthuis aan de Heemraadstraat in Rotterdam vrij te staan. Een groep vrijwilligers besloot het lege pand te huren en een eigen buurthuis op te richten: Buurthuis De Pupillen. Om ook de functie van de lokale bibliotheek te kunnen vervangen en ook voor kinderen activiteiten te organiseren, ontstond in 2016 het idee om Pupillenkidz op te richten (activiteiten voor kinderen) en een 'leespaleis' in het wijkcentrum te beginnen.

Leespaleis de Pupillen ligt in de Rotterdamse wijk Delfshaven en heeft als doel om kinderen de vaardigheden te leren die ze nodig hebben om zich te ontwikkelen in de maatschappij. Bijvoorbeeld door de taalachterstand van kinderen en jongeren te verminderen. Tegelijkertijd richt het Leespaleis zich op het voorkomen van isolement van kwetsbare mensen en het bevorderen van de onderlinge betrokkenheid in de buurt. Om dit te bereiken, biedt Het Leespaleis zowel kinderen als ouderen (op een speelse en educatieve wijze) begeleiding op een veilige en warme plek. Het Leespaleis is wijkcentrum en wijkbibliotheek in één.

De vereniging ontvangt subsidie vanuit de gemeente Rotterdam. In 2022 bedroeg dit bedrag €14.000, specifiek bedoeld voor het "Project Leerondersteuning". In 2016 ontving de organisatie al subsidie van Studiepunt Rotterdam om een huiswerkklas en studiebegeleiding mee te financieren.

Het Leespaleis biedt begeleiding aan zowel basisschoolleerlingen als leerlingen in het voortgezet onderwijs. Zo kunnen leerlingen vakspecifieke bijles volgens, bijvoorbeeld in rekenen, taal of Engels. Deze lessen vinden één keer per week plaats in kleine groepjes onder begeleiding van twee tot drie begeleiders. De organisatie biedt ook huiswerkbegeleiding voor zowel basisscholieren als middelbare scholieren. De huiswerkhulp voor basisschoolleerlingen is daarbij zoveel mogelijk individueel. Leerlingen kunnen in Het Leespaleis rustig en geconcentreerd werken aan hun huiswerk. Huiswerkbegeleiding vindt op alle doordeweekse dagen plaats, behalve op de woensdag. Begeleiders helpen hen bij het beantwoorden van vragen, of overhoren een leerling indien nodig.

De Pupillen organiseert op de woensdagen verschillende activiteiten onder de naam 'Pupillenkidz'. Iedere woensdagmiddag komen kinderen (van 4 t/m 13) uit de buurt samen in het Leespaleis. Kinderen kunnen aan verschillende activiteiten meedoen, zoals kookworkshops, sportactiviteiten en knutselmiddagen.

Ook voor de ouders biedt het Leespaleis de Pupillen ondersteuning. Zo helpen zij ouders in het begeleiden van leerproblemen. Ook werkt de organisatie samen met partners en de gemeente om doelgroepouders te ondersteunen bij o.a. taal, armoede en opvoedvraagstukken. Dit doet het Leespaleis door ouders toe te leiden naar aanbod op dit gebied in de wijk. De begeleiding wordt gedaan door vrijwilligers met verschillende achtergronden.

Doelgroep van Het Leespaleis zijn leerlingen van groep 4 t/m 8 van de basisschool en scholieren van de eerste en tweede klas van het voortgezet onderwijs. Het bereik is minimaal 60 kinderen uit stadsdeel Delfshaven, voornamelijk uit de wijk het Nieuwe Westen.

De kosten voor deelname zijn €30 per jaar. Leerlingen kunnen voor dit bedrag meedoen aan de lessen Engels en Nederlands, twee keer per week huiswerkbegeleiding volgen en meedoen aan de Pupillenkidz activiteiten.

Het Leespaleis kent één locatie aan de Heemraadstraat in Het Nieuwe Westen, onderdeel van het Rotterdamse Delfshaven. Het Leespaleis is gevestigd in Buurthuis De Pupillen. De locatie bestaat uit een algemene activiteitenruimte (met loungehoek en een leestafel), een gymzaal en een aantal losse lokalen.

ZuiderLokaal

Stichting ZuiderLokaal is voortgekomen uit een initiatief van Louisa Boulkhrif die in het schooljaar 2013-2014 startte met bijles voor kinderen uit Vreewijk. Zij kon haar kinderen niet helpen met hun schoolwerk en had als alleenstaande moeder ook niet de financiële middelen om bijles te betalen. Samen met enkele moeders uit de buurt startte ze daarom zelf een huiswerkgroep met ongeveer 30 kinderen.

In het schooljaar 2016-2017 was dat aantal gegroeid naar 180 leerlingen, waarvan er 60 noodgedwongen op een wachtlijst stonden, omdat de locatie (een wijkcentrum) te klein was geworden. Na de oprichting van Stichting Zuiderlokaal en de opening van een vestiging in een middelbare school met voldoende lokalen, nam in het schooljaar 2017-2018 het aantal inschrijvingen toe tot 300 leerlingen. Nadat in het schooljaar 2018-2019 een tweede vestiging werd geopend is dat gestegen tot jaarlijks zo'n 500 inschrijvingen.

ZuiderLokaal heeft als doel extra taal- en rekenles te bieden aan kinderen waarvan de ouders zelf hun kind die hulp niet kunnen geven. Om kansengelijkheid voor deze kinderen zoveel mogelijk te bevorderen, biedt ZuiderLokaal daarom de volgende concrete ondersteuning:

- Extra taal-en rekenles voor basisschoolleerlingen, waar mogelijk aangevuld met 1 op 1 begeleiding;
- Huiswerkhulp aan basisschoolleerlingen;
- Huiswerkhulp voor leerlingen uit het voortgezet onderwijs;
- Ondersteuning van ouders bij het helpen van hun kind bij het leren en bij leerproblemen;
- Samenwerking met partners en gemeente om doelgroep (ouders) te ondersteunen bij onder andere taal, armoede en opvoedvraagstukken door hen toe te leiden naar aanbod op dit gebied in de wijk.

Omdat ZuiderLokaal is opgericht om te voorzien in hulp aan kinderen wier ouders die thuis zelf niet kunnen bieden, beschouwt de stichting zichzelf als "verlengstuk van het gezin". Startpunt is dus niet de school, of het onderwijs, maar het gezin. ZuiderLokaal biedt daarom niet alleen ondersteuning aan kinderen, maar ook aan ouders.

Zuiderlokaal is een stichting en heeft geen commercieel belang. Alle werkzaamheden worden verricht door vrijwilligers. De stichting ontvangt momenteel subsidie vanuit de gemeente. In de periode van januari tot en met december 2022 ontving de stichting een bedrag van € 103.890,00 voor de "Pilot Leerondersteuning". Deelname aan Zuiderlokaal is gratis.

Vanaf de start van haar activiteiten in 2013-2014 heeft Louisa Boulkhrif hulp gehad van een ambtenaar van de deelgemeente Feijenoord. Deze ambtenaar heeft toen de subsidiering geregeld via Opzoomeergelden, waarop een beroep kan worden gedaan voor buurtactiviteiten. Ook na de oprichting van de stichting deed ZuiderLokaal bij Wijkraden van gebieden waar het grootste deel van de ingeschreven kinderen vandaan komt, een aanvraag voor deze financieringsmogelijkheid.

Omdat ook particuliere fondsen over het algemeen geen structurele activiteiten financieren, werd financiering vanuit de subsidieregeling Couleur Locale als optie genoemd. Alhoewel ook die van tijdelijke aard is. Tevens diende financiering via een onderdeel van het NPRZ (Nationaal Programma Rotterdam Zuid), de zo geheten verlengde dagprogrammering, te worden onderzocht. Daarnaast heeft ZuiderLokaal een poging gedaan om in aanmerking te komen voor financiering door Stichting De Verre Bergen.

In de schooljaren 2019-2020 en 2020-2021 heeft ZuiderLokaal gebruik kunnen maken van Couleur Locale, een subsidieregeling voor welzijnsactiviteiten, die per kalenderjaar wordt verleend. De begroting

van Zuiderlokaal beslaat logischerwijs een schooljaar, waardoor halverwege een schooljaar een nieuwe financiële situatie kan ontstaan.

Omdat de gemeente Couleur Locale in 2020 beëindigde, werd speciaal voor alle zo genoemde leerondersteuningsactiviteiten in de stad binnen de gemeentebegroting voor 2021 een nieuw budget van 300.000 beschikbaar gesteld, dat voor gelijke delen gevuld werd uit middelen voor armoedebestrijding, taaleducatie en achterstandsgelden. Ook Zuiderlokaal kon daar voor het schooljaar 2021-2022 gebruik van maken.

In het schooljaar 2021-2022 is gebleken dat er inderdaad een groot verschil is tussen de wijken ten westen van de spoorlijn die Zuid doorsnijdt en een gebied als IJsselmonde, ten oosten daarvan.

Het aantal inschrijvingen voor Veenoord bleef steken op 90, terwijl maar een klein deel daarvan zich wekelijks meldde. Om die reden besloot het bestuur van ZuiderLokaal aan het eind van het schooljaar 2021-2022 de activiteiten in Veenoord te beëindigen. Voor een aantal ouders was dit een enorme tegenvaller. Naar aanleiding van hun reactie is kort voor de zomervakantie afgesproken dat de locatie Veenoord toch open blijft als aan twee voorwaarden wordt voldaan: een van de ouders stelt zich beschikbaar om samen met iemand van het ZuiderLokaal team de leiding in Veenoord op zich te nemen. Daarvoor heeft zich een ouder aangemeld. Tweede voorwaarde is dat per 28 augustus er minimaal 80 inschrijvingen binnen zijn.

De genoemde activiteiten van ZuiderLokaal vinden drie avonden per week plaats: in het schooljaar 2021-2022 op dinsdag- en donderdagavond op locatie de Hef, en op woensdagavond op locatie Veenoord. Het ZuiderLokaal is deze drie avonden geopend van 17:45 tot 20:00 uur.

Basisschoolleerlingen kunnen voor maximaal twee avonden per week worden ingeschreven. Van 18.30 tot 20.00 krijgen ze anderhalf uur taal- en rekenles. Leerlingen werken dan in groepjes met een vaste begeleider, en werken onder andere samen om de vaardigheden op het gebied van begrijpend lezen en rekenen te verbeteren. Leerlingen die moeite hebben met de leerstof worden apart genomen en krijgen ongeveer een half uur 1 op 1 begeleiding. Voor leerlingen die huiswerk van school mee krijgen is er de mogelijkheid om dat tussen 17.45 en 18.30 onder begeleiding te maken.

De begeleiders vormen het hart van de organisatie. Er zijn tussen de 50 en 60 begeleiders actief. Begeleiders zijn volgens ZuiderLokaal rolmodellen uit de buurt. Zij zijn immers “het bewijs dat studeren zinvolle tijdsbesteding is, een goede voorbereiding op een bevredigend (arbeids)leven” (bron: zuiderlokaal.nl).

De 1 op 1 begeleiding wordt meestal gedaan door ruim 20 PABO-studenten, en ook door oudere vrijwillige begeleiders met een onderwijsachtergrond.

Voor alle begeleiders en andere vrijwilligers vraagt ZuiderLokaal een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) aan. Alle begeleiders en vrijwilligers ontvangen een vrijwilligersvergoeding

Daarnaast zijn er enkele vrijwilligers die zorgen voor de limonade die de kinderen tijdens een korte pauze kunnen drinken en voor thee en koffie voor ouders die tijdens de lessen op hun kind blijven wachten. Deze vrijwilligers brengen tijdens de lessen lesmateriaal rond en maken na afloop de lokalen schoon. Zij beginnen rond 17.00.

Ook de ouders van deelnemende kinderen kunnen op een vestigingslocatie van Zuiderlokaal terecht. Terwijl hun kinderen aan het werk zijn, kunnen ouders wachten in een verblijfsruimte of bijvoorbeeld deelnemen aan trainingen. Voorbeelden van trainingen die tot kort voor de corona-uitbraak werden aangeboden, zijn een cursus Budgettering voor huishoudens, een taalcursus Nederlands en een opvoedcursus. Aanvullend op deze trainingen kunnen ouders bij Zuiderlokaal terecht voor allerlei hulpvragen met betrekking tot opvoeding, schuldhulpverlening en/of school(niveau)keuze.

Jaarlijks worden meer dan 500 kinderen ingeschreven bij ZuiderLokaal. Ze zijn afkomstig uit alle wijken op Zuid en soms van daarbuiten. De meesten komen uit de wijken Feijenoord, Hillesluis, Bloemhof, Vreewijk, Afrikaanderwijk, Tarwewijk en Groot IJsselmonde. Van die ruim 500 komt 90% uit het Primair Onderwijs en 10% uit het Voortgezet Onderwijs.

ZuiderLokaal hecht eraan om bij problemen, bijvoorbeeld met gedrag, altijd in gesprek te gaan met het kind. Louisa gaat samen met het kind op zoek naar de diepere oorzaak van dat gedrag. Bijna altijd blijkt die er ook te zijn. Zo nodig wordt contact gezocht met de ouders en gaat zij in gesprek met ouders en kind. Het creëren van een veilige omgeving voor iedereen is minstens zo belangrijk als het overdragen van kennis. Zonder die veiligheid is er onvoldoende ruimte om te leren. Daarom is bij ZuiderLokaal nog nooit een kind weggestuurd. Ook leren de kinderen op deze manier dat er een alternatief is voor ruzie en boosheid, en dat door met elkaar te praten problemen beter, met respect voor elkaar en in een goede sfeer kunnen worden opgelost.

Bijlage 2 Gespreksleidraden

Gespreksleidraad ouders

Introductie onderzoek

Voorstelrondje (*naam, leeftijd kinderen en hoe lang zoon/dochter al huiswerkbegeleiding krijgt, wat voor soort begeleiding krijgt kind (vakspecifiek, taalklasje, etc.).*)

1. Waarom is uw kind op huiswerkbegeleiding gegaan?
2. Hoe zijn jullie bij de huiswerkbegeleider terecht gekomen?
3. Welke opbrengsten ziet u nu bij uw kind nu hij/zij huiswerkbegeleiding volgt?
4. Waar merkt u dat aan?
5. In hoeverre zijn deze opbrengsten volgens u een resultaat van de leerondersteuning, of spelen er mogelijk nog andere factoren mee?
6. Heeft de huiswerkbegeleiding iets voor uzelf als ouder opgeleverd?
7. Wat zijn volgens u de sterke kanten van de huiswerkbegeleiding?
8. Wat zou u graag anders willen zien in de begeleiding? Wat zijn aanvullingen of verbeterpunten?
9. Heeft u nog opmerkingen of toevoegingen? Missen we nog belangrijke dingen?

Gespreksleidraad vrijwilligers/begeleiders

1. Kunt u uzelf voorstellen? Achtergrond, leeftijd, opleiding (!)...
2. Wat is uw functie hier? Heeft u voorafgaand aan deze functie opleiding/begeleiding gehad, of krijgt u dat nu?
3. Hoe ziet uw gemiddelde dag bij organisatie x er uit?
4. Waarom bent u hier vrijwilliger geworden? Wat is uw motivatie?
5. Wat zijn de opgestelde doelen van deze organisatie?
6. Op welke manier draagt u in uw functie bij aan de doelen van organisatie x?
7. Kunt u een beeld schetsen van de groep leerlingen die hier komt?
8. Hoe is jullie contact met de scholen? Stemmen jullie af met leraren/mentoren?
9. Wat zijn volgens u de successen en/of opbrengsten van de leerondersteuning? (hoe specifiek, hoe beter) voor ouders, jongeren en uzelf? Waar merkt u dat aan?
10. In hoeverre zijn deze opbrengsten volgens u een resultaat van de leerondersteuning, of spelen er mogelijk nog andere factoren mee?
11. Waar loopt u tegen aan in de uitvoering/begeleiding van leerlingen? Wat kan beter in de uitvoering/begeleiding van leerlingen.
12. Stel dat ik huiswerkbegeleiding wil organiseren, wat is dan de belangrijkste geleerde les die u zou meegeven?
13. Wat zijn wensen en behoeften voor de toekomst?
14. Heeft u nog opmerkingen of toevoegingen? Missen we nog belangrijke dingen?

Gespreksleidraad projectleiders

1. Kunt u uzelf voorstellen? Achtergrond, opleiding, leeftijd...
2. Wat is uw functie hier?
3. Hoe ziet uw gemiddelde dag bij organisatie x er uit?
4. Hoe is organisatie x ontstaan? Vanuit welke missie/visie?
5. Kunt u de belangrijkste doelen en verwachtingen van de leerondersteuning noemen? Is dit ondertussen veranderd?
6. Waarom vinden jullie het belangrijk om deze doelen te bereiken?
7. In hoeverre zijn de doelen behaald?
8. Hoe was de aanpak vóór de subsidie vanuit de gemeente? Wat heeft subsidie veranderd?
9. Met welke partners (andere organisaties, scholen) werken jullie samen? Hoe ziet deze samenwerking eruit?
10. Welke eisen worden er gesteld aan de vrijwilligers? Waarom?
11. Wat is volgens u de toegevoegde waarde van de vrijwilligers en hun vereisten?
12. Hoe dragen zij bij aan het behalen van de doelen?
13. 11. Wat zijn volgens u de successen en/of opbrengsten van de leerondersteuning? (hoe specifieker, hoe beter) voor ouders, jongeren en uzelf?
12. In hoeverre zijn deze opbrengsten volgens u een resultaat van de leerondersteuning, of spelen er mogelijk nog andere factoren mee?
13. Waar loopt u tegenaan in de organisatie van de huiswerkbegeleiding?
14. Wat kan beter in de uitvoering/begeleiding van leerlingen?
15. Wat zijn wensen en behoeften voor de toekomst? Voorbeelden: uitbreiding leerlingen, uitbreiding locaties, etc.
16. Heeft u nog opmerkingen of toevoegingen? Missen we nog belangrijke dingen?

Gespreksleidraad leerlingen

1. Hoe oud ben je en in welke klas zit je? (Vo'ers aanvullend ook nog vragen naar onderwijsniveau)
2. Hoe lang doe je al mee met de huiswerkklas/huiswerkbegeleiding?
3. Hoe ben je hier bij de huiswerkbegeleiding terecht gekomen?
4. Waarom doe je mee met de huiswerkklas/huiswerkbegeleiding?
5. Wat vind je van de huiswerkklas/huiswerkbegeleiding? Wat gaat goed?
6. Doorvragen: begeleiding, continuïteit.
7. Wat wil je graag leren bij de huiswerkklas? Heb je vooraf een leerdoel opgesteld?
8. Waar krijg je hulp bij?
 - a. Past dat bij waar je op school ook mee bezig bent of waar je op school ook hulp bij nodig hebt?
 - b. Word je goed geholpen?
9. Wat heb je geleerd tijdens de huiswerkklas? Wat heb je er aan?
10. Merk je verschil met voordat je begon bij de huiswerkklas?
11. Waar merk je dat aan?
12. Als jij de baas was van de huiswerkklas, wat zou je dan anders doen?
13. Zijn er nog andere dingen over de huiswerkklas die jij belangrijk vindt om ons te vertellen?

Bijlage 3 Script leerlingenvragenlijst

Je gaat naar [locatie] voor huiswerkbegeleiding buiten schooltijden. Wij willen graag weten hoe jij dat vindt. Daarvoor is deze vragenlijst. Als je vragen niet goed begrijpt, vraag dan om hulp bij een van de begeleiders.

Er is geen goed of fout antwoord op de vragen, het gaat er om wat jij vindt.

Vraag 1: Ik zit in groep/ klas

- ☐ Groep 6
- ☐ Groep 7
- ☐ Groep 8
- ☐ Klas 1
- ☐ Klas 2
- ☐ Klas 3
- ☐ Anders, namelijk: _____

**Uitsluitend als bij vraag 1 'klas 1', 'klas 2' of 'klas 3' is ingevuld.*

Vraag 2: Ik doe...

Let op: je kan meerdere antwoorden kiezen

- ☐ Vmbo-Kader en/of vmbo basis
- ☐ Vmbo-GL
- ☐ Vmbo-T
- ☐ Havo
- ☐ Vwo of gymnasium

Vraag 3: Ik ben ... jaar oud

Vraag 4: Hoe lang volg je huiswerkbegeleiding bij [locatie]?

- ☐ Ik ben vorig schooljaar of nog eerder gestart
- ☐ Ik ben aan het begin van dit schooljaar gestart
- ☐ Ik ben sinds kort gestart (na de kerstvakantie)

Vraag 5: In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen?

	Helemaal niet		Een beetje wel/ beetje niet 😊		Helemaal wel 😊
Ik vind het leuk om naar [locatie] te gaan	☐	☐	☐	☐	☐
De begeleider(s) van [locatie] helpt mij goed	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kan het goed vinden met de begeleider(s) van [locatie]	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me op mijn gemak bij de begeleider(s) van [locatie]	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik vragen heb kan ik die stellen bij de huiswerkbegeleiding	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb bij de huiswerkbegeleiding een rustige werkplek	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 6:

	Helemaal niet		Een beetje wel/ beetje niet 😊		Helemaal wel 😊
Het gaat beter op school	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zit beter in mijn vel	☐	☐	☐	☐	☐
Ik leer vaardigheden die me helpen op school, zoals hoe ik het beste kan leren.	☐	☐	☐	☐	☐
Iets anders, namelijk.....	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 7: Wat vind je goed aan de huiswerkbegeleiding?

Vraag 8: Wat kan er beter aan de huiswerkbegeleiding?

Vraag 9: Zijn er nog andere dingen die je kwijt wilt over locatie X?

Bedankt voor het invullen van de vragenlijst, klik op "antwoorden versturen" om verder te gaan

Hartelijk dank voor je deelname. Je antwoorden zijn verstuurd.

Bijlage 4 Aanvullende tabellen¹⁰

Tabel 3: In welke groep/klas zitten leerlingen die de vragenlijst hebben ingevuld.

	%	Aantal
Groep 4	2%	2
Groep 5	2%	2
Groep 6	25%	21
Groep 7	33%	28
Groep 8	19%	16
Klas 1	2%	2
Klas 2	2%	2
Klas 3	7%	6
Klas 4	4%	3
Klas 6	1%	1
MBO-niveau 2	1%	1
Anders	0%	0
Totaal	100%	84

Tabel 4: Hoe lang volgen leerlingen al leerondersteuning

	%	Aantal
Ik ben vorig schooljaar of nog eerder gestart	49%	40
Ik ben aan het begin van dit schooljaar gestart	23%	19
Ik ben sinds kort gestart (na de kerstvakantie)	27%	22
Totaal	100%	81¹¹

¹⁰ Dit betreft, in tegenstelling tot de resultaten van de vragenlijsten, de ongewogen resultaten.

¹¹ Enkele jongeren hebben deze vraag niet ingevuld.

Oberon

Postbus 1423, 3500 BK Utrecht

t 030 230 60 90

info@oberon.eu | www.oberon.eu

Utrecht, augustus 2022

In opdracht van gemeente Rotterdam